

Harmadik jelentés a lakosság vízvisszatartással és klímaadaptációval kapcsolatos attitűdjéről

Készítette: NRC Kft.

D4 akció eredménytermék

Együttműködésben a klímatudatos vízgyűjtő-gazdálkodásért

Projektazonosító: LIFE20 CCA/HU/001604

A projekt az Európai Unió LIFE alapjának támogatásával és a Magyar Állam társfinanszírozásával valósul meg.

Klímaadaptációs attitűd- és viselkedésvizsgálat

Kutatási jelentés a WWF Magyarország számára

Tartalomjegyzék

I.	Összefoglaló	- 05 -
II.	Általános probléma észlelés	- 08 -
III.	Klíímaváltozással kapcsolatos attitűdök	- 16 -
IV.	Klíímaváltozás tapasztalása	- 21 -
V.	Klíímaváltozással kapcsolatos tájékozódás	- 27 -
VI.	Klíímaváltozás kezelése, felelősségérzet	- 36 -
VII.	Környezet/-klímavédelemmel kapcsolatos szervezetek	- 45 -
VIII.	Klímaattitűd és személyes szerepvállalás szerinti csoportok	- 53 -
IX.	Problémaészlelési mintázatok szerinti csoportok	- 62 -

A kutatás háttere

Kutatási cél: Felmérni a lakosság problémaészlelését és hozzáállását a klímaváltozáshoz

Személyes interjúk: 10 db online interjú

Fókuszcsoportok: 4db fókuszcsoport (2 online és 2 személyes)

Nagymintás online kérdőív: 1500 fő

Az online kérdőíves felmérés az NRC NetPanel, Magyarország legnagyobb kutatási panelje segítségével készült

Reprezentativitás: a minta reprezentatív nem, korcsoport, végzettség, a lakóhely településtípusa és régiója alapján

Képek forrása: Pexels.com

Módszertan

SZEMÉLYES INTERJÚK

- 10 online, kb. 1 órás mélyinterjú
- Célcsoport: 20-65 évesek, egyéb tekintetben vegyes összetétel

FÓKUSZCSOPORTOK

- 2 online, 2 személyes, kb 2 órás fókuszcsoport
- Célcsoport: 20 - 39 évesek és 40-65 évesek (2-2 csoport), egyéb tekintetben (pl. nem, iskolázottság) vegyes összetétel

NAGYMINTÁS ONLINE KÉRDŐÍV

- Célcsoport: 16-75 évesek, egyéb szűrés nélkül
- Mintanagyság: 1500 fő
- Reprezentativitás: nem, kor, iskolai végzettség, település típusa és régió

A kvalitatív fázis során a szélsőségeket kerültük, azaz a kifejezetten klímaváltozás tagadókat, valamint a különös elkötelezettséggel bírókat (pl. maguk is aktivisták) kiszűrtük

ÖSSZEFOGLALÓ

MILYEN PROBLÉMÁK AGGASZTÓAK? HOL VAN EBBEN A KLÍMAVÁLTOZÁS?

Jelenleg globálisan és Magyarországon is a gazdasági bizonytalanságok, társadalmi problémák azok a kérdések, amik leginkább aggasztják az embereket. A klímaváltozást is súlyosnak gondolja a többség, de a hétköznapi prioritási listán nem ez szerepel elől – a mindennapi aggodalmakat hazai szinten a megélhetés, lakhatás, anyagi kérdések uralják. A kvalitatív fázisban is azt tapasztaltuk, hogy a környezeti kérdések globális szinten távoli példákra (pl. jegesmedvék, erdőtüzek) épülnek, amelyek sokkolóak, de távol vannak a mindennapi, problémáinktól. Globális szinten a top3 legégetőbb probléma közé soroljuk a klímaváltozást, Magyarországra nézve viszont nincs a problémalista dobogóján.

Hazai viszonylatban hétköznapi tapasztalatok szintjén merül fel a klímaváltozás – magasabb hőmérséklet nyáron, szmog, kerti gyümölcsök, termésekkel kapcsolatos tapasztalatok.

A gazdasági, anyagi kérdések uralják jelenleg az aggodalmainkat és a továbbiakra nézve is inkább pesszimisták vagyunk ezzel kapcsolatban, de a természet, klímaváltozás kapcsán is arra számítunk, hogy a helyzet fokozódni fog.

HOGYAN VISZONYULNAK A KLÍMAVÁLTOZÁSHOZ ÉS SAJÁT SZEREPÜNKHÖZ?

Bá a többség úgy érzi, hogy a klímaváltozást inkább emberi tevékenység, mint természeti folyamatok okozzák, ha a klímaváltozásra gondolnak, akkor a legtöbben tehetetlenséget éreznek, az aktív cselekvést inkább a nagyhatalmak kormányaira, a nagyobb cégekre „tolják”, az egyéni cselekvést kevesebben tartják hatékonynak.

Saját felelősségük megítélésében megoszlik a lakosság: ugyan többen vannak, akik magukat is hibásnak érzik (53%), de 41% semmilyen felelősséget nem érez a klímaváltozás kialakulásában. A mérséklésben saját hozzájárulásukat a mindennapi tevékenységek során egyszerűbben kivitelezhető tevékenységekben látják: pl. szelektív hulladékgyűjtés, energia és víztakarékosság, de ezek mögött sokszor nem egyedüli motiváció a környezetvédelem, hanem gazdasági, racionális megfontolásokkal együttesen működnek (a használtcikk vásárlása mögött pl. kevésbé klímavédelmi, mint inkább spórolási indokok állnak).

MIT ÉREZ A LAKOSSÁG A KLÍMAVÁLTOZÁSBÓL?

Más miatt fokozottabban aggódunk, pedig a lakosság $\frac{3}{4}$ -e érzékelt már klímaváltozásnak tulajdonítható jelenséget – leginkább a csapadékhiányos időszakokat, a szélsőséges időjárást és az utóbbi évek egyre forróbb nyarait említették.

Ezek azok a problémák, amikről sokat is hallani és ők maguk is érzik. Emellett vannak olyan erősen tematizált problémák, mint pl. a jégsapkák olvadása, erdőtüzek, villámárvízek, amiket személyesen a magyar társadalom kevésbé érzékel, mégis erős képként ég beljünk és sokszor ezek ugranak be a személyes tapasztalatokat meg is előzve.

TÁJÉKOZÓDÁS A KLÍMAVÁLTOZÁS KÉRDÉSE KAPCSÁN

A 16-75 évesek közel fele elméletben érdeklődő, állítása szerint szeretne tájékozott lenni, de csak a lakosság ötöde keresi aktívan a klímaváltozással kapcsolatos híreket, a többség inkább véletlenszerűen fut bele. Ehhez hozzájárulhat, hogy a napi hírzajban már nem feltétlen szeretnék tovább sokkolni magukat, a napi aggodalmak (politika, gazdasági nehézségek, háború) épp eléggé nyomasztóak, tudatosan vagy tudat alatt, de ezt sokan már nem szeretnék tovább fokozni.

Információs csatornaként a közösségi média és a TV emelkedik ki, utóbbi főként az idősebb korosztály körében. Bár a közösségi média elérése magas, megbízhatósága már kétségeket ébreszt. A civil szervezet weboldalait, akik találkoznak vele, jellemzően megbízhatónak tartják, de a fiatalok és az alacsonyabb végzettségűek már szkeptikusabbak és gyanakvóbbak.

Akik nem érzik súlyosnak a klímaváltozást, inkább úgy érzik, hogy a média túlfújja, túl sok a riogatás, de a lakosság közel harmadában is felmerül, hogy kell-e ennyit foglalkozni a témával.

Olyan személyt, akit klímavédelemhez tudnának kötni, spontán módon kevesen tudnak megnevezni, de szervezetek is csak segítséggel ugranak be.

KÖRNYEZET- /KLÍMAVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS SZERVEZETEK

A magasabb végzettségűek, valamint a budapestiek azok, akik inkább ismerik ezeket a szervezeteket – legalábbis névről, mert a konkrét, tudás alapú ismeret általában véve alacsony, nem teljesen ismert, hogy konkrétan mivel is foglalkoznak ezek a szervezetek. A Greenpeace-t ismerik a legtöbben (61%), a WWF-ről 48% nyilatkozta, hogy hallott róla.

A Greenpeace-t egy radikálisabb, provokatívabb szervezetnek látják, ehhez képest a WWF egy szakértőbb, megbízhatóbb imázst közvetít.

Támogatói tapasztalata a lakosság ötödének van (erős a felsőfokú végzettségűek felülreprezentáltsága), de ezek többsége is inkább egyszeri adomány, a rendszeres adományozók aránya alacsony.

A támogatás elmaradásának elsődleges oka az anyagi lehetőségek hiánya, de az információ-és bizalomhiány is erős. Motivációt, ha az anyagiak nem jelentenek akadályt, a konkrétumok jelentenének. A kvalitatív fázisban is arról számoltak be, hogy tényleges, kézzelfogható eredmények bemutatása pozitívan hatna rájuk.

ÁLTALÁNOS PROBLÉMA ÉSZLELÉS

A NAPI POLITIKAI ESEMÉNYEK ÉS A GAZDASÁGI NEHÉZSÉGEK URALJÁK AZ AGGODALMAKAT, A KÖRNYEZETI PROBLÉMÁK NINCSENEK A MINDENNAPOS FÓKUSZBAN

AZ UTÓBBI IDŐBEN MIK AZOK A KÉRDÉSKÖRÖK/TÉMÁK, AMIK DÜHÍTETTEK, ZAVARTAK, FELIDEGESÍTETTEK VAGY ÉPPEEN SZORONGÁSSAL TÖLTÖTTEK EL? – SPONTÁN VÁLASZOK

*2%-os és magasabb említések

KV0. Az utóbbi időben mik azok a kérdéskörök/témák, amik dühítettek, zavartak, felidegesítettek vagy éppen szorongással töltöttek el?
Bázis: 16-75 éves lakosság, n=1500 Kép forrása: Pexels.com

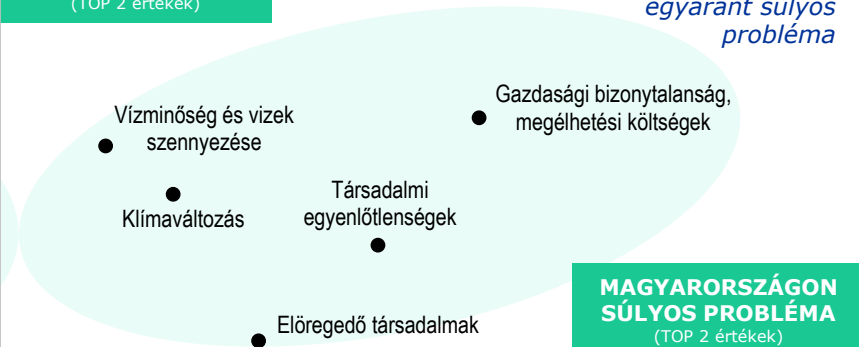
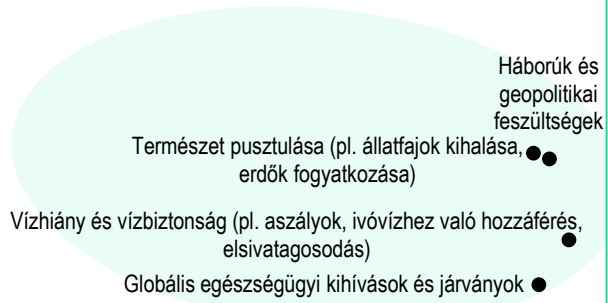
A KLÍMAVÁLTOZÁS ÉS A VÍZMINŐSÉG GLOBÁLISAN ÉS HAZAI SZINTEN IS HANGSÚLYOSAK – azonban a gazdasági bizonytalanság jelenti a legerősebb közös aggodalmat

Inkább globálisan súlyos probléma

80%

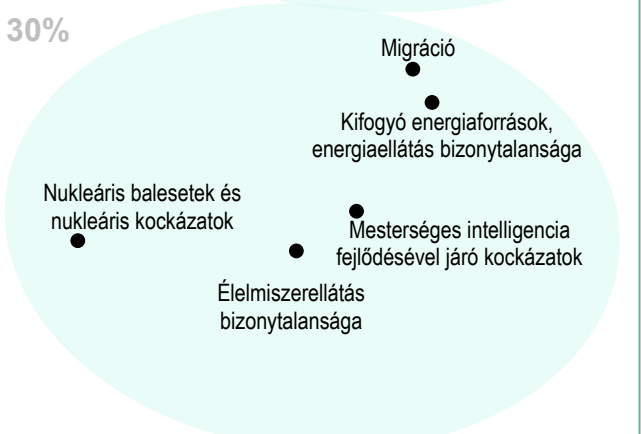
GLOBÁLISAN SÚLYOS PROBLÉMA
(TOP 2 értékek)

Globálisan és Magyarországon egyaránt súlyos probléma

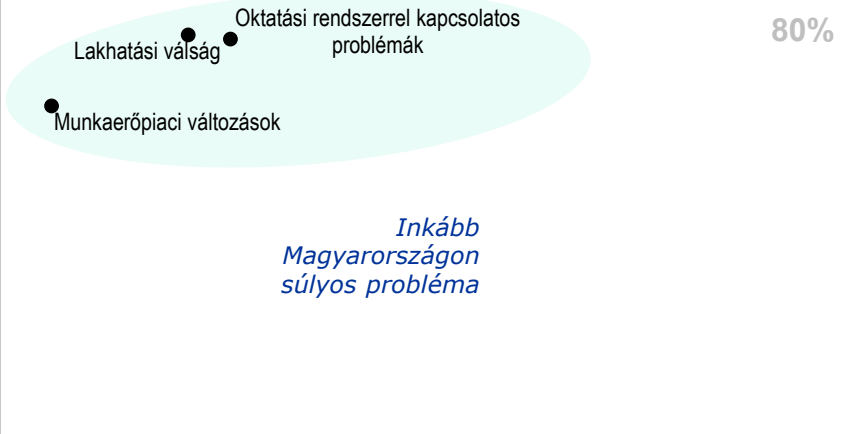

MAGYARORSZÁGON SÚLYOS PROBLÉMA
(TOP 2 értékek)

30%

Alacsonyabb súlyosságúnak ítélt problémák

80%

Inkább Magyarországon súlyos probléma

30%

TUDJUK, HOGY PROBLÉMA – de nem ez éget most a legjobban

A klímaváltozást a kvalitatív fázisban résztvevők egyértelműen súlyos, valós problémának tartják, mégsem kerül a mindennapi prioritási lista élére. A jelenlegi társadalmi és gazdasági „zaj” – infláció, háború, általános bizonytalanság – folyamatosan versenyez a figyelemért és sok esetben felülírja a klímával kapcsolatos aggodalmakat. Így a klímaválság inkább egy háttérben futó, „tudjuk, hogy ott van” típusú kockázatként van jelen, nem pedig azonnali cselekvést kikényszerítő krízisként.

A globális klímaváltozásról való gondolkodás nagyrészt távoli példákra épül, vízhiány, olvadó jéghegyek, elszívatosodás, fajkihalás, óceáni szennyezés adják a domináns mentális képeket. Ezek a történetek erős érzelmi reakciót tudnak kiváltani, de sokszor mégis kívül maradnak az emberek személyes valóságán.

Magyarországon a klímaváltozás sokkal inkább a mindennapi tapasztalatok felől válik értelmezhetővé: gyümölcsfák kiszáradása vagy elfagyása, vízhiány/szárazság, hóhullámok és elviselhetetlen nyarak, UV-terhelés, szmog, illetve az élelmiszerárak emelkedése mind olyan jelenségek, amelyek közvetlenül érintik az emberek életminőségét és rutinjait. Ezek a tapasztalatok azonban sokszor nem egy „klímaként” címkézett válságnarratívába rendeződnek, hanem különálló, mindennapi problémaként jelennek meg.

Összességében tehát a prioritásvesztés nem tagadásból vagy közönyből fakad, hanem abból, hogy a klímaváltozás időben szétterülő, összetett és sokszor közvetett következményekkel jár, miközben a megélhetési és társadalmi feszültségek azonnaliak és kézzelfoghatóbbak. A klíma ott van a gondolkodásban – de a mindennapi egzisztenciális problémák miatt a klímaváltozás háttérbe szorul.

A KLÍMAVÁLTOZÁS GLOBÁLIS SZINTEN A VEZETŐ PROBLÉMÁK KÖZÖTT VAN - hazai szinten azonban háttérbe szorul a gazdasági és társadalmi problémák mögött

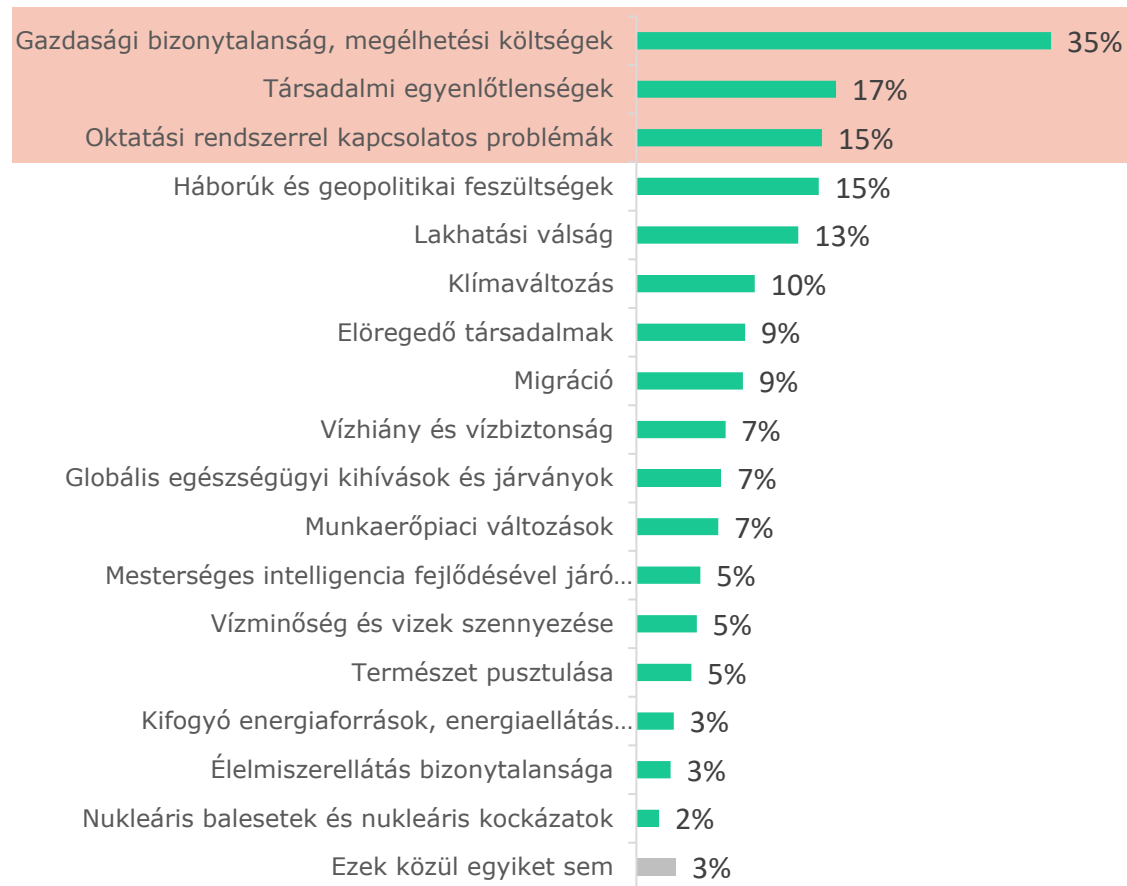
Legsúlyosabbnak ítélt problémák globálisan

TOP 3

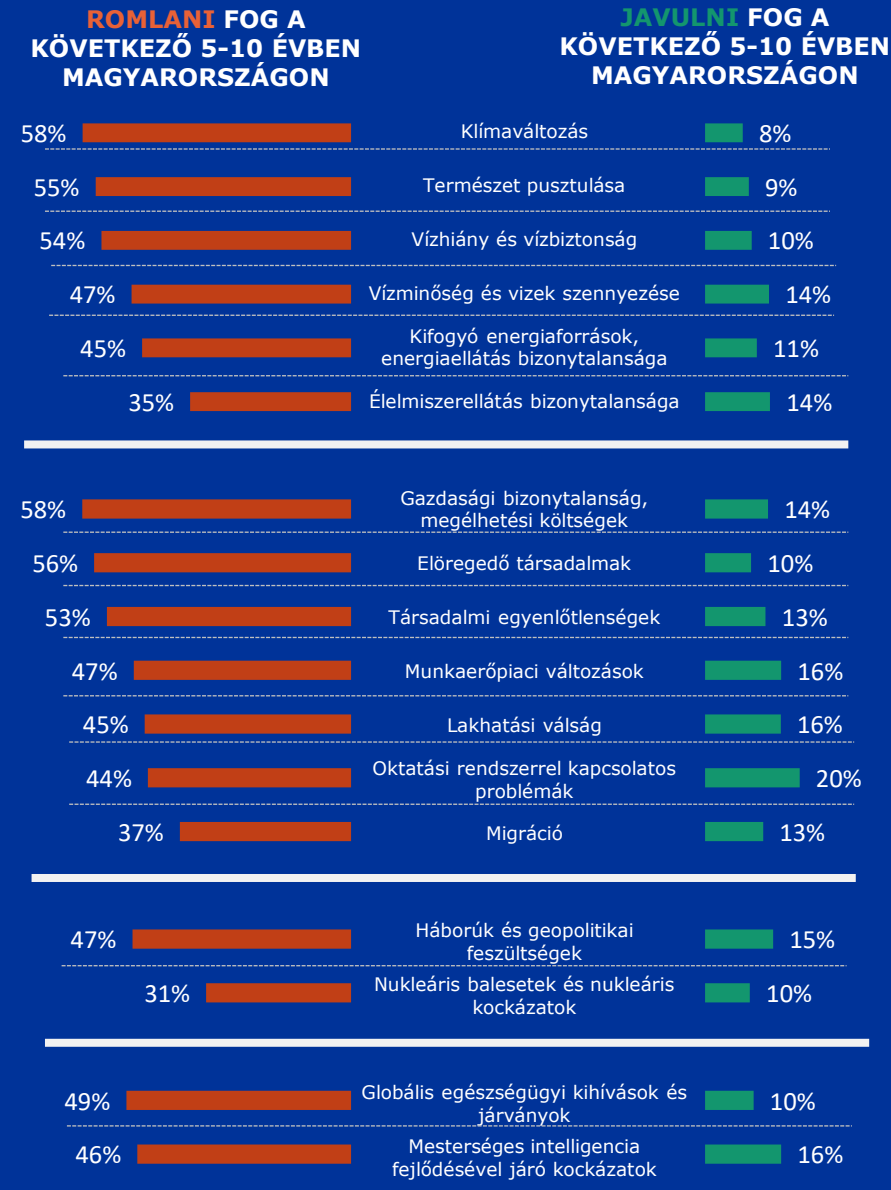
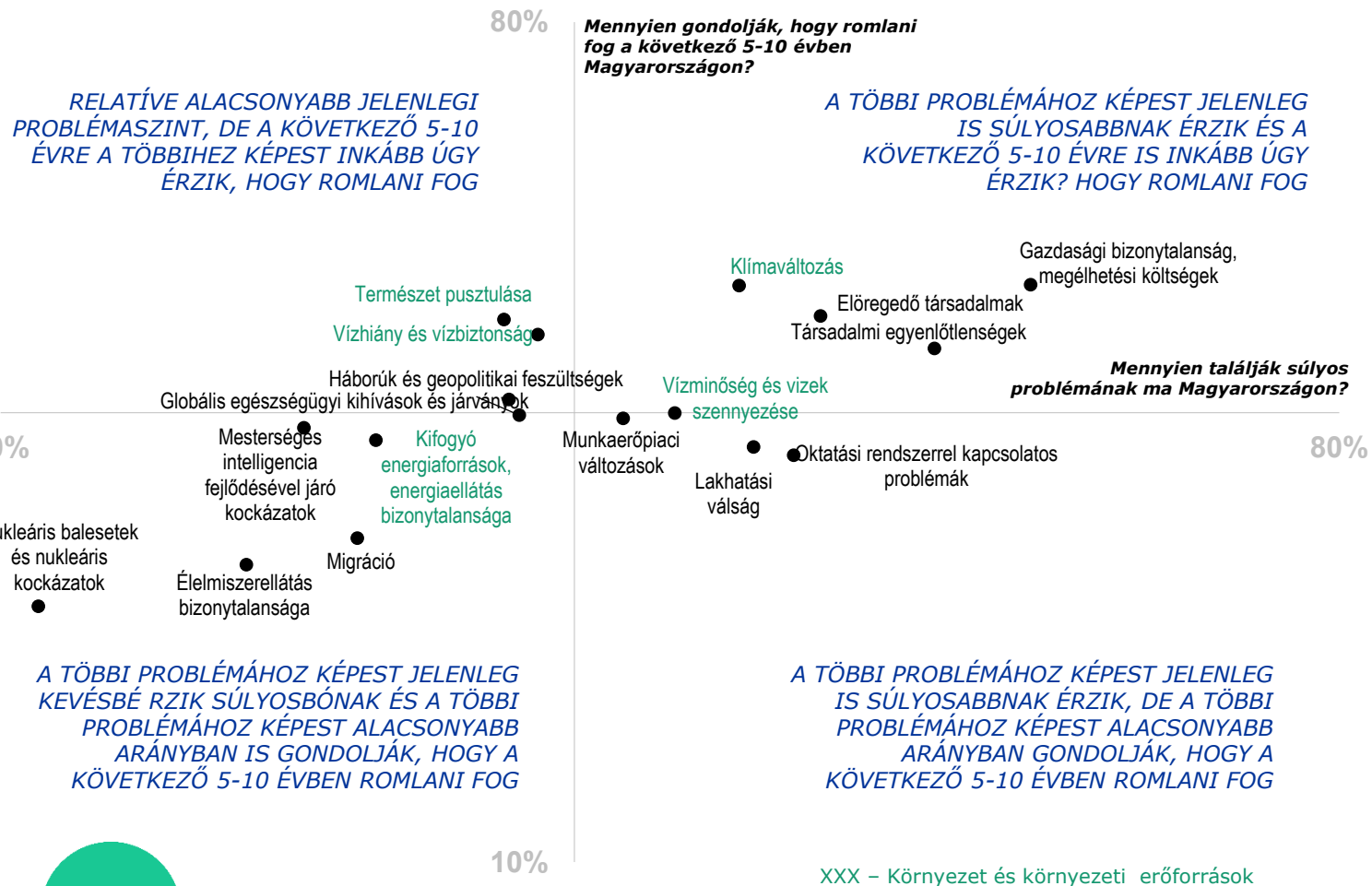
Legsúlyosabbnak ítélt problémák Magyarországon

TOP 3

INKÁBB PESSZIMISTÁN LÁTJUK A JÖVŐT!

Általában véve a klímaváltozás, valamint a vizek helyzete kapcsán is rosszabb állapotokra számítanak a jövőben.

PROB2A. Mennyire tartod problémás, égető kérdésnek az alábbiakat Magyarországon? /PROB4. Ha általánosságban a következő 5-10 évre gondolsz, az alábbi kihívások közül melyek fognak javulni, melyek romlani Magyarországon? Bázis: 16-75 éves lakosság, n=1500

KLÍMAVÁLTOZÁSSAL KAPCSOLATOS ATTITŰDŐK

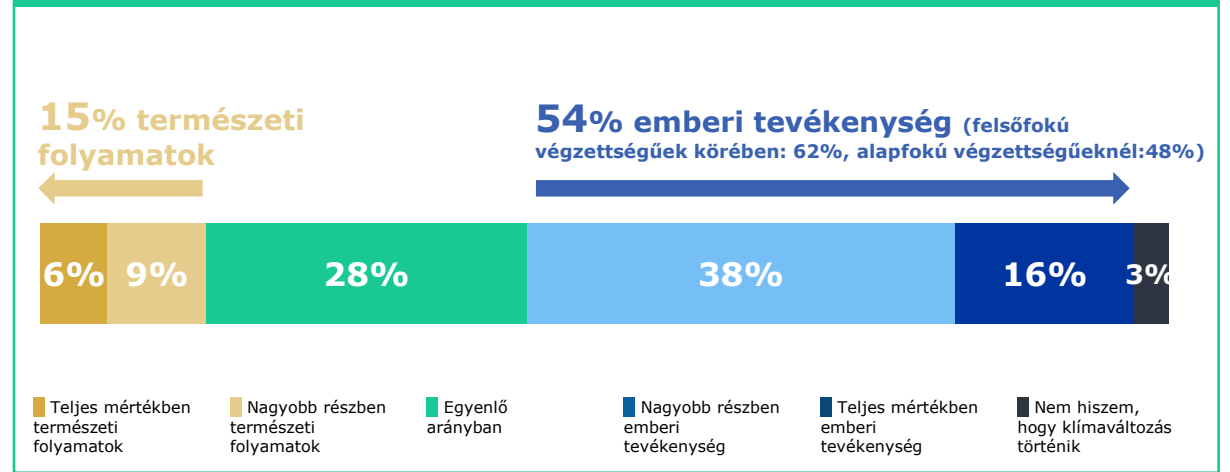

A KLÍMAVÁLTOZÁS NAGYOBB RÉSZBEN EMBERI TEVÉKENYSÉGNEK TUDHATÓ BE - a domináns élmény a tehetetlenség

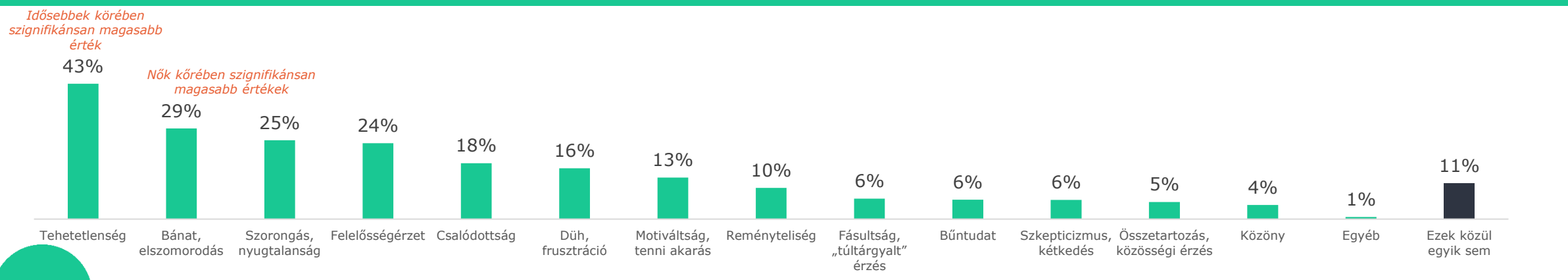
MIK AZOK A KÉPEK, ÉRZÉSEK VAGY HELYZETEK, AMIK ESZEDBE JUTNAK A KLÍMAVÁLTOZÁSRÓL?

A KLÍMAVÁLTOZÁST TERMÉSZETI FOLYAMATOK VAGY EMBERI TEVÉKENYSÉG OKOZZA?

MILYEN ÉRZÉSEKET VÁLT KI BELŐLED LEGGYAKRABAN A KLÍMAVÁLTOZÁS TÉMÁJA?

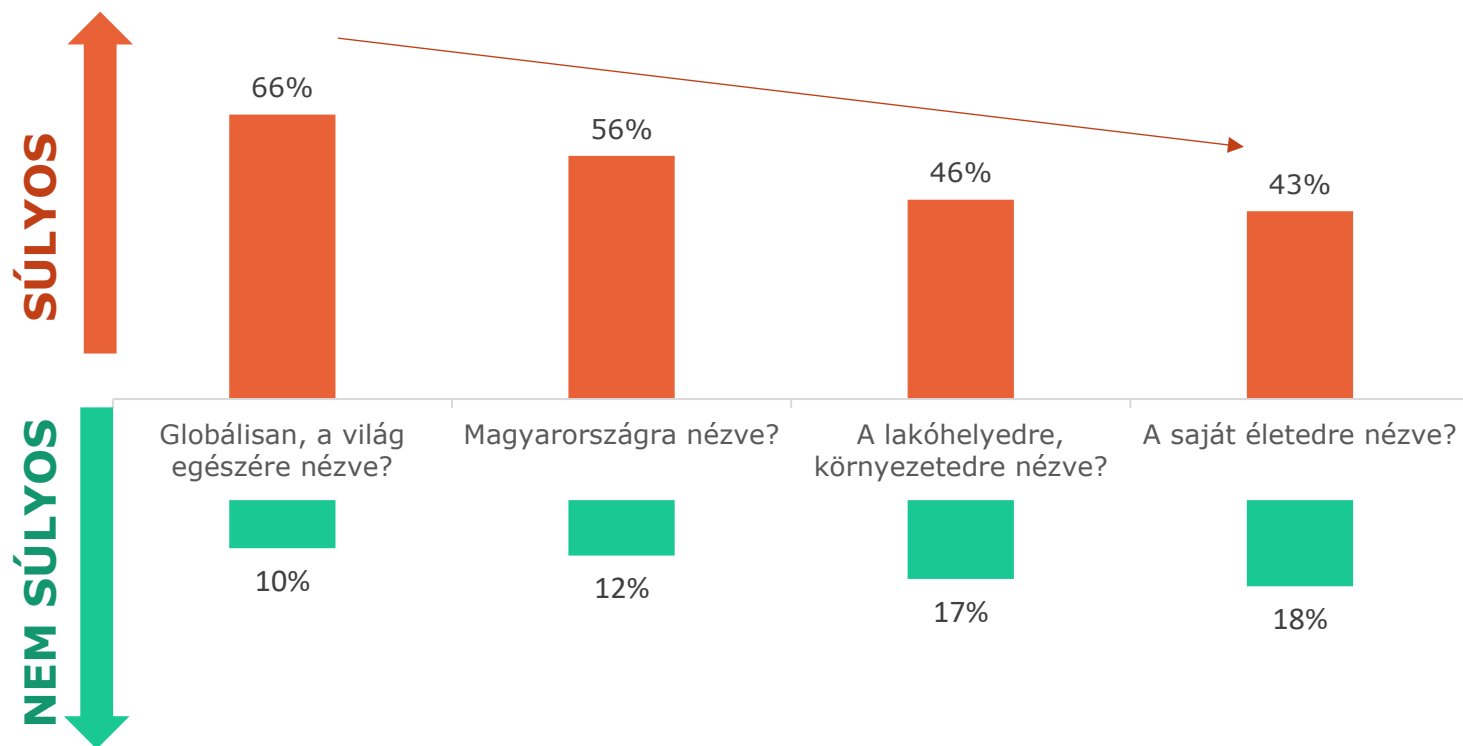

KV1. Ha azt a fogalmat hallod, hogy klímaváltozás, mik azok a képek, érzések vagy helyzetek, amik eszedbe jutnak? / KV2. Mit gondolsz, a klímaváltozást természeti folyamatok vagy emberi tevékenység okozza? / KV3. Milyen érzéseket vált ki belőled leggyakrabban a klímaváltozás témája? Bázis: 16-75 éves lakosság, n=1500

A KLÍMAVÁLTOZÁS JELENTŐSÉGE TÁVOLRÓL EGYÉRTELMŰ, SAJÁT ÉLETRE VETÍTVE AZONBAN ELHALVÁNYUL

Milyen jelentőségű problémának tartod a klímaváltozást...

NEM AZ ÉN PROBLÉMÁM (MÉG)

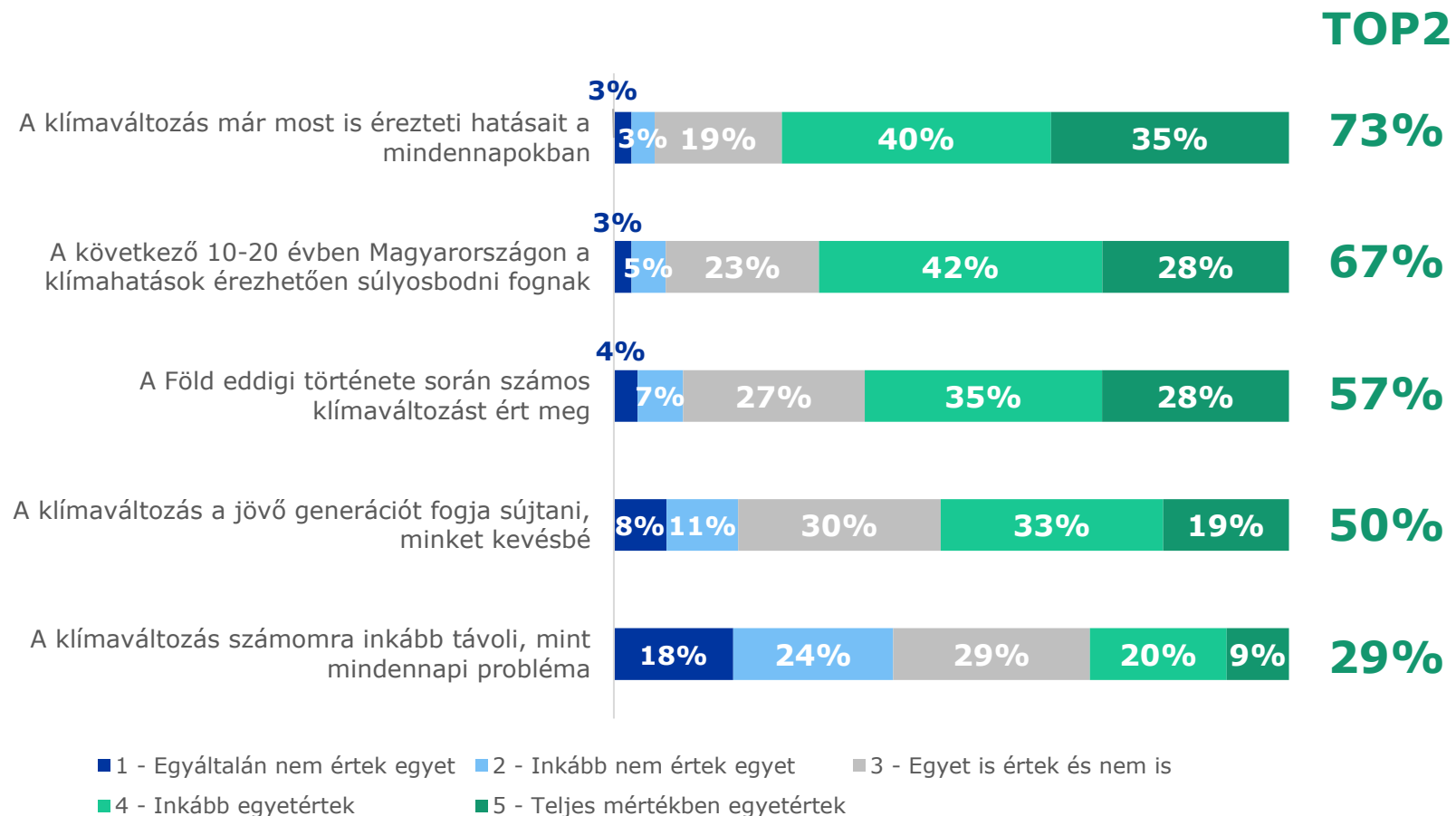
A klímáról alkotott drámaibb képek többnyire földrajzilag távoliak (pl. olvadó jégsapkák, erdőtüzek, szemétszigetek stb.). Ezek erős érzelmi benyomást kelthetnek, de nehezen kapcsolhatók össze a saját élethelyzettel és a mindennapi döntésekkel.

A személyes jövőre vonatkozó elképzelések ezért sokszor bizonytalanok és elnagyoltak. A résztvevők nehezen tudták konkrétan megfogalmazni, hogy a klímaváltozás mikor és milyen mértékben fogja befolyásolni az ő életpályájukat, megélhetésüket vagy életminőségüket. Ehhez társul egy erős időbeli távolítás, a súlyos következményeket gyakran inkább a „következő generációk” problémájaként képzelik el, nem a saját aktív életszakaszuk kockázataként.

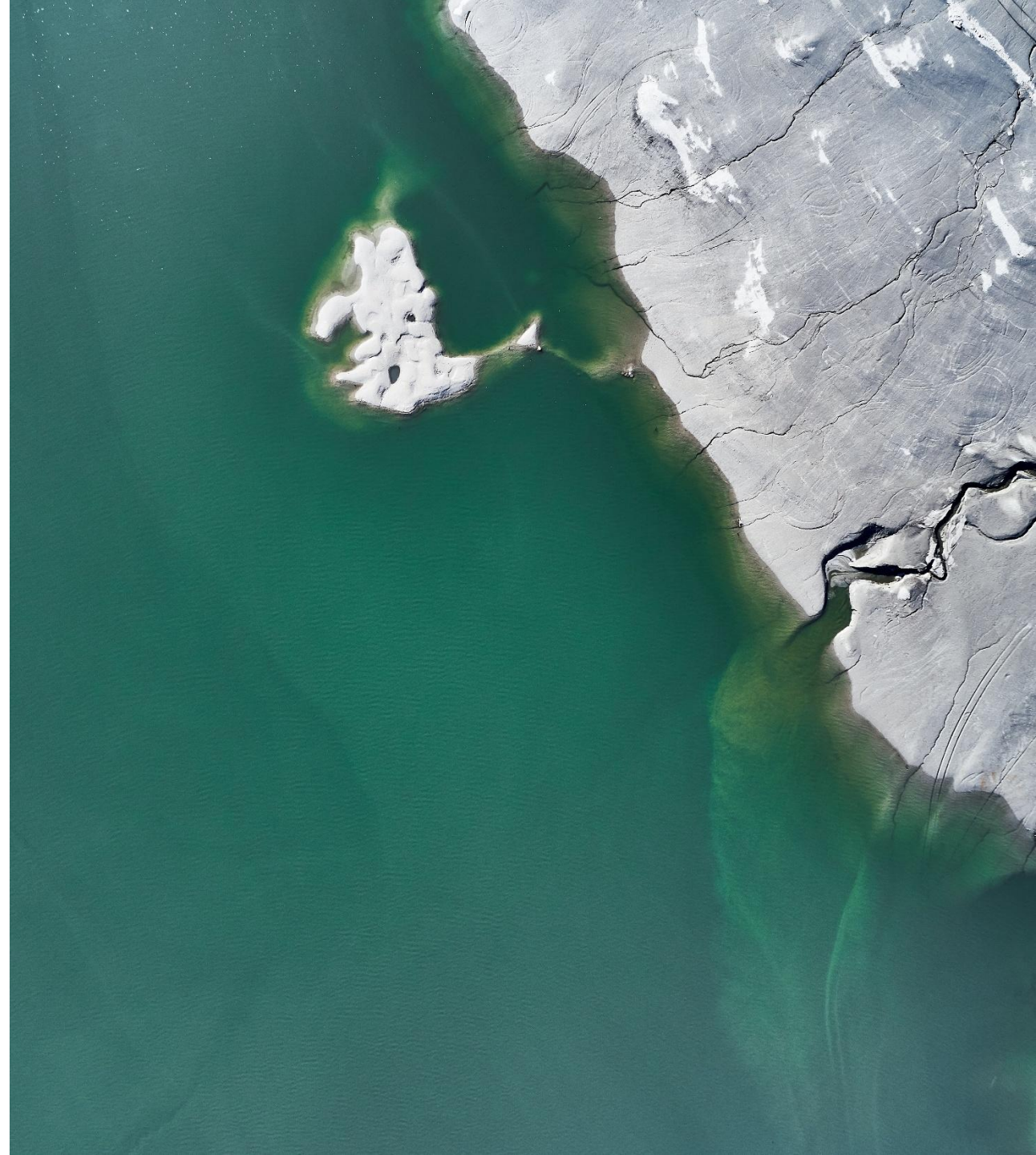
Közben a már tapasztalható jelenségek – hőhullámok, vízhiány, természetproblémák, élelmiszerár-emelkedés – többnyire olyan formában jelennek meg, amelyhez alkalmazkodni lehet. Apróbb életmódbeli módosításokkal „kezelhető” kellemetlenségként értelmeződnek (például nyaralás átszervezése, több légkondicionálás stb.) nem pedig olyan fordulópontként, ami azonnali veszélyt jelez. A lassú, diffúz romlás ritkábban vált ki erős érzelmi reakciót, mint a hirtelen, emberre közvetlenül veszélyes események, amelyek sokkal inkább képesek „válságként” átírni a helyzetet.

Összességében a klímaváltozás a résztvevők gondolkodásában egyszerre közeli és távoli, tudják, hogy nagy baj, de a személyes érintettség térben és időben messzinek tűnik. Amíg a következmények nem fordíthatók le kézzelfogható, személyes forgatókönyvekre – vagyis arra, hogy „mi történik velem, itt és a belátható jövőben” –, addig a klíma egy fontos háttértéma marad, nem olyan dolog, ami a mindennapi viselkedést érdemben átírja.

A KLÍMAVÁLTOZÁS JELEN IDEJŰ PROBLÉMAKÉNT ÉL, DE NEM MINDENKI ÉRZI KÖZVETLENNEK

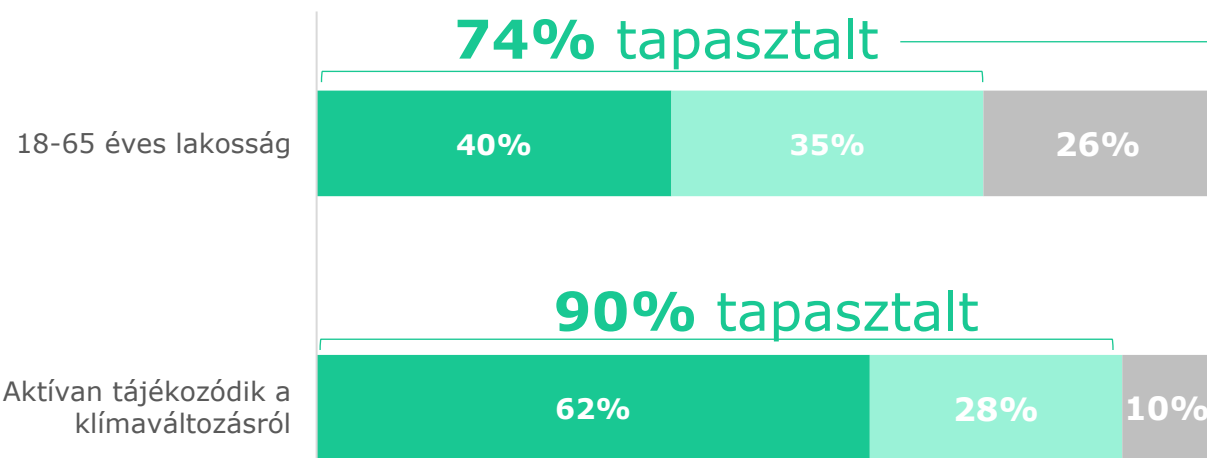
KLÍMAVÁLTOZÁS TAPASZTALÁSA

A LAKOSSÁG TÖBBSÉGE MÁR SZEMÉLYESEN IS MEGTAPASZTALTA A KLÍMAVÁLTOZÁS HATÁSAIT

TAPASZTALTÁL MÁR A KLÍMAVÁLTOZÁSHOZ TULAJDONÍTHATÓ JELENSÉGET?

■ Igen ■ Igen, de nem biztos, hogy a klímaváltozás okozta ■ Nem tapasztaltam ilyet

Az aktívan tájékozódók azok, akik tudatosan keresnek információt a klímaváltozásról: rákeresnek a témára, követnek kapcsolódó oldalakat, tartalmakat. Számukra a klímaváltozás hangsúlyosabb és súlyosabb probléma, mint a teljes lakosság számára. Míg a teljes bázis 58%-a tartja komoly problémának a klímaváltozást Magyarországon, az aktívan tájékozódók körében ez az arány 76%, ami jelentős különbséget jelez az észlelés intenzitásában.

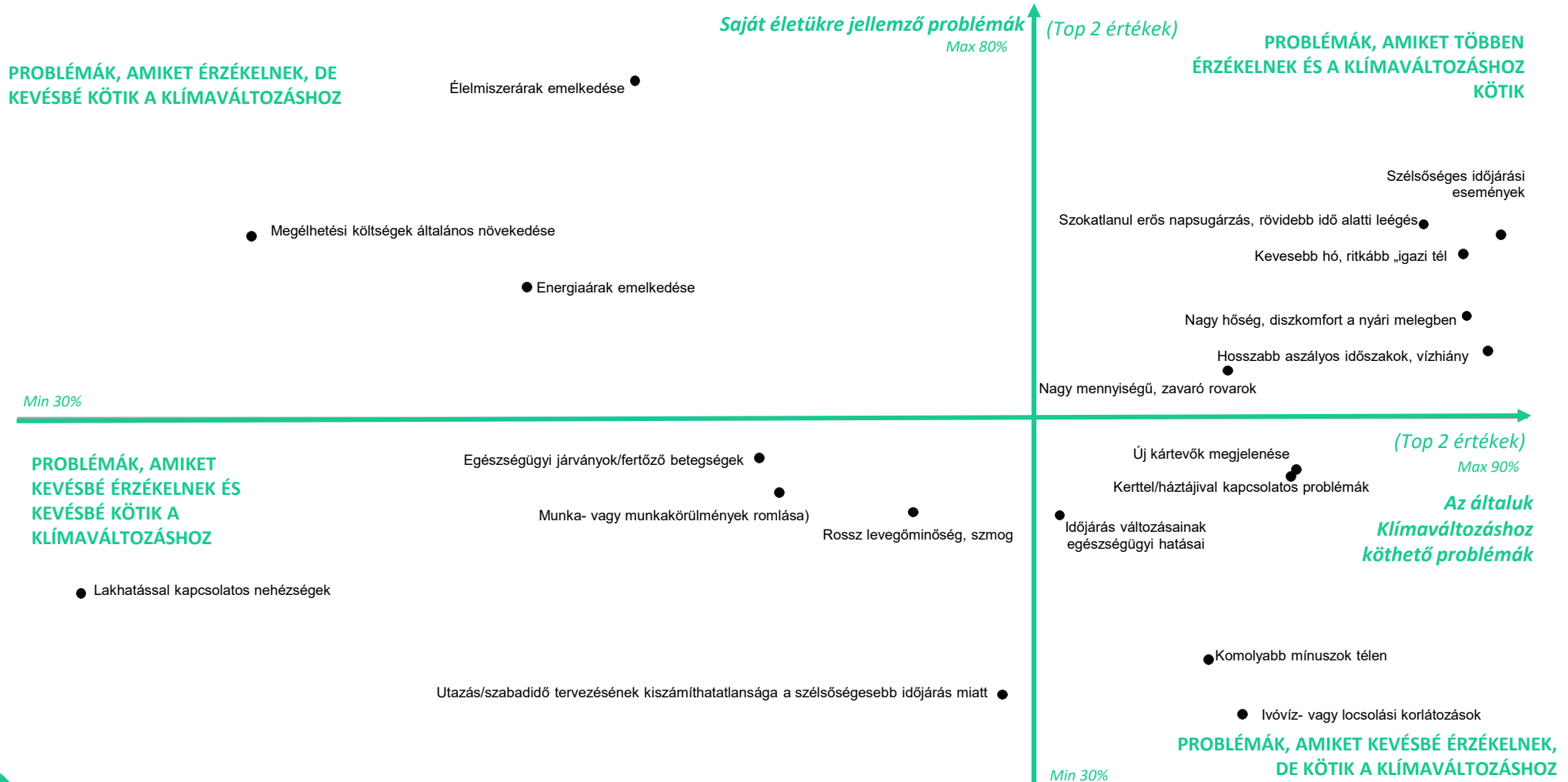
Miket tapasztaltak? (3%-ot elérő spontán válaszok)

A klímaváltozás kézzelfoghatóságát a kvalitatív és kvantitatív kutatásban résztvevők számára is főként a saját tapasztalat adja, a spontán említések alapján két, egymást erősítő élmény dominál: a nyári hőség tartósabbá válása és az időjárás szélsőségesebb, kiszámíthatatlanabb jellege.

Az interjúk során személyes érintettség különösen látványos volt a kerttel, növénytermesztéssel foglalkozóknál, náluk a klímaváltozás mérőeszköze a saját kert. Többen említették, hogy többet kell öntözni, romlik a termésbiztonság, gyakoribbak fagyok miatti károk, illetve egyeseknél a termesztés akár „nem éri meg” döntéssé is válik.

A SZÉLSŐSÉGES IDŐJÁRÁSI JELENSÉGEKET, AZ ASZÁLYT ÉS A KÁNIKULÁT A VÁLASZADÓK EGYARÁNT ÉRZÉKELIK, ÉS JELLEMZŐEN A KLÍMAVÁLTOZÁSSAL HOZZÁK ÖSSZEFÜGGÉSBE

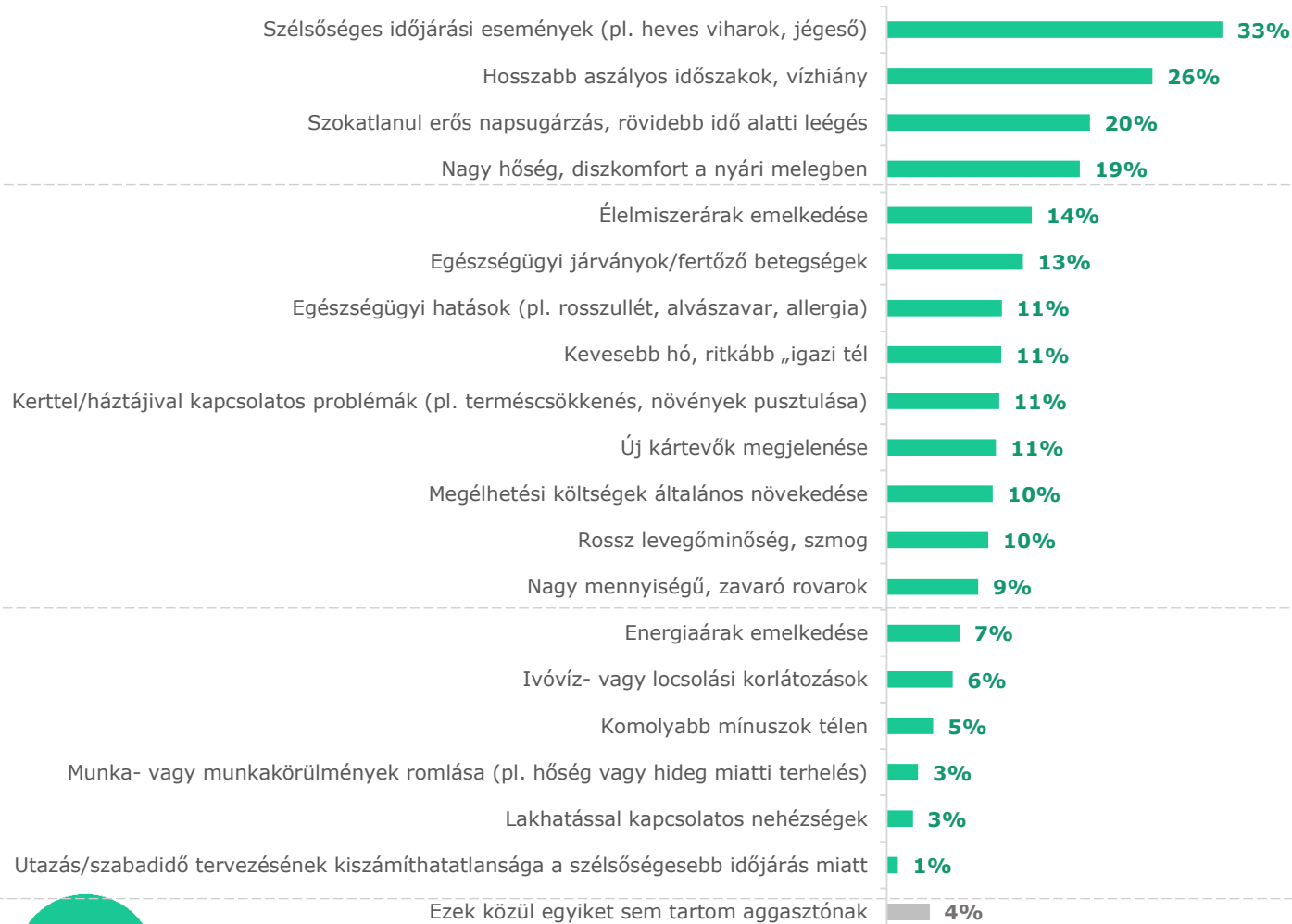

TAP3. Mennyire jellemzőek az alábbi állítások a saját életedre vonatkozóan? Bázis: 16-75 éves lakosság, n=1500
 TAP4. Szerinted az alábbi jelenségek mennyire köthetők a klímaváltozáshoz? Bázis: 16-75 éves lakosság, akik az adott állítást jellemzőnek vagy teljese mértékben érzékelték a saját életükben

A KLÍMATUDATOS EGYÉNEK A MINDENNAPOK SORÁN LEGINKÁBB TAPASZTALT PROBLÉMÁKAT SZIGNIFIKÁNSAN AGGASZTÓBBANK TALÁLJÁK

LEGAGGASZTÓBB PROBLÉMÁK A KLÍMAVÁLTOZÁSSAL KAPCSOLATBAN

TAP5. Az alábbiak közül melyek azok a problémák, amelyeket a klímaváltozással kapcsolatban a legaggasztóbbnak tartasz? Kérlek, legfeljebb 3 választ jelölj meg! Bázis: 16-75 éves lakosság, akik az adott állítást jellemzőnek vagy teljese mértékben érzékelték a saját életükben, és azokat a klímaváltozáshoz kötötték valamilyen mértékben

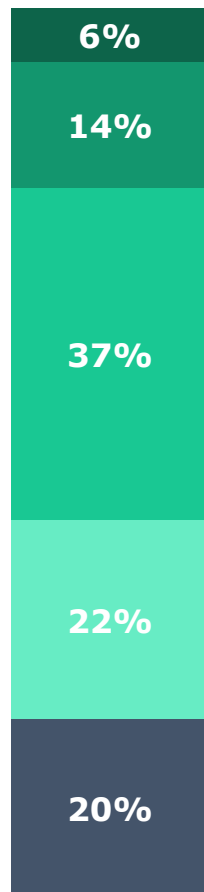

KLÍMAVÁLTOZÁSSAL KAPCSOLATOS TÁJÉKOZÓDÁS

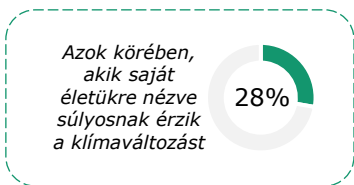

A LAKOSSÁG TÖBBSÉGE NEM AKTÍV INFORMÁCIÓKERESŐ - a klímaváltozással kapcsolatos témák jellemzően közösségi médián és TV-n keresztül érik el őket

SZOKOTT TÁJÉKOZÓDNI A KLÍMAVÁLTOZÁSRÓL?

20% Követ/rákeres ilyen tartalmakra

60% Véletlenszerűen találkozik vele

■ Aktívan is rá szoktam keresni a témára (cikkek, videók)

■ Többször is találkozom vele, mert olyan oldalakat követek, ahol ez előjön

■ Időnként feldobja a közösségi média/hírfolyam és bele is olvasok/megnézem, ha érdekes

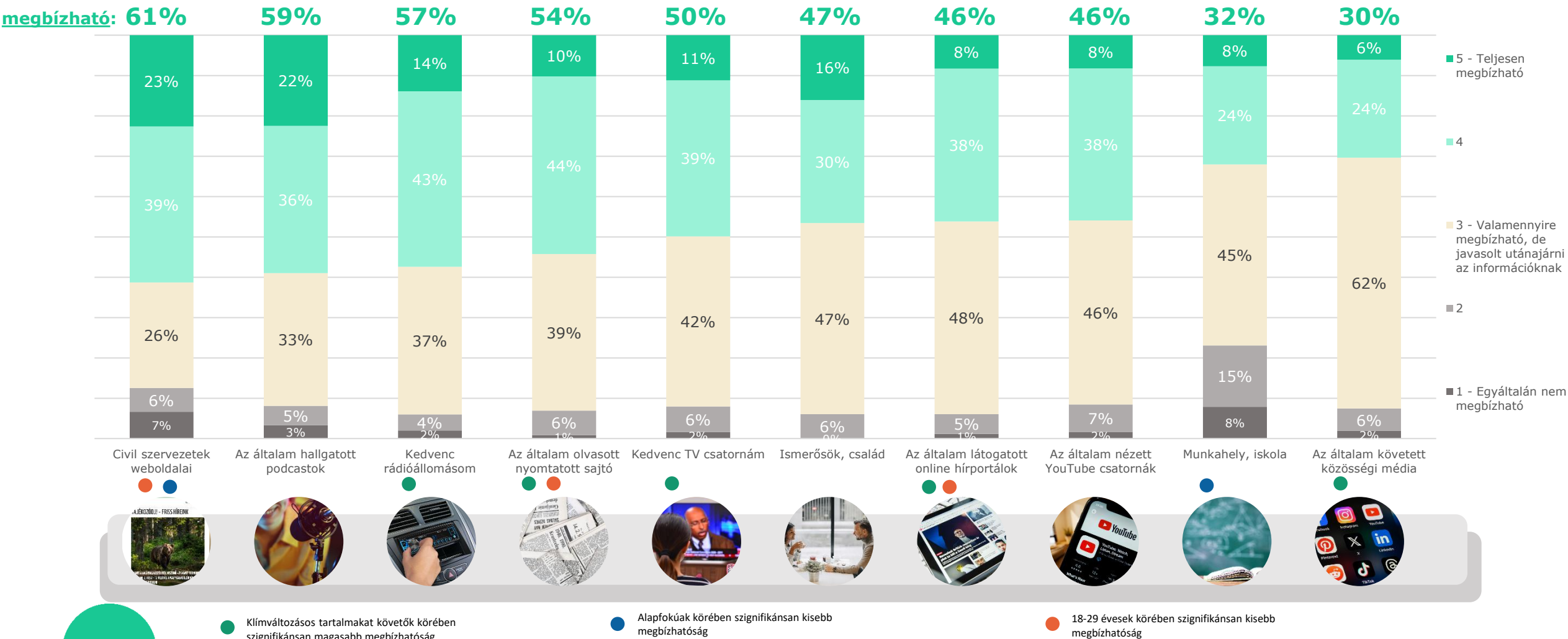
■ Ritkán futok bele, többnyire véletlenül (pl. hírekben, közösségi médiában)

■ Nem nagyon találkozom ilyen tartalommal és nem is keresem őket

HOL TALÁLKOZNAK KLÍMAVÁLTOZÁSSAL KAPCSOLATOS TARTALMAKKAL?

BÁR AZ ALAPFOKÚAK ÉS A FIATALOK KÖRÉBEN ALACSONYABB A BIZALOM, A TÖBBSÉG MEGBÍZHATÓ KLÍMAHÍRFORRÁSNAK TARTJA A CIVIL SZERVEZETEK OLDALAIT, A PODCASTOKAT ÉS A RÁDIÓT

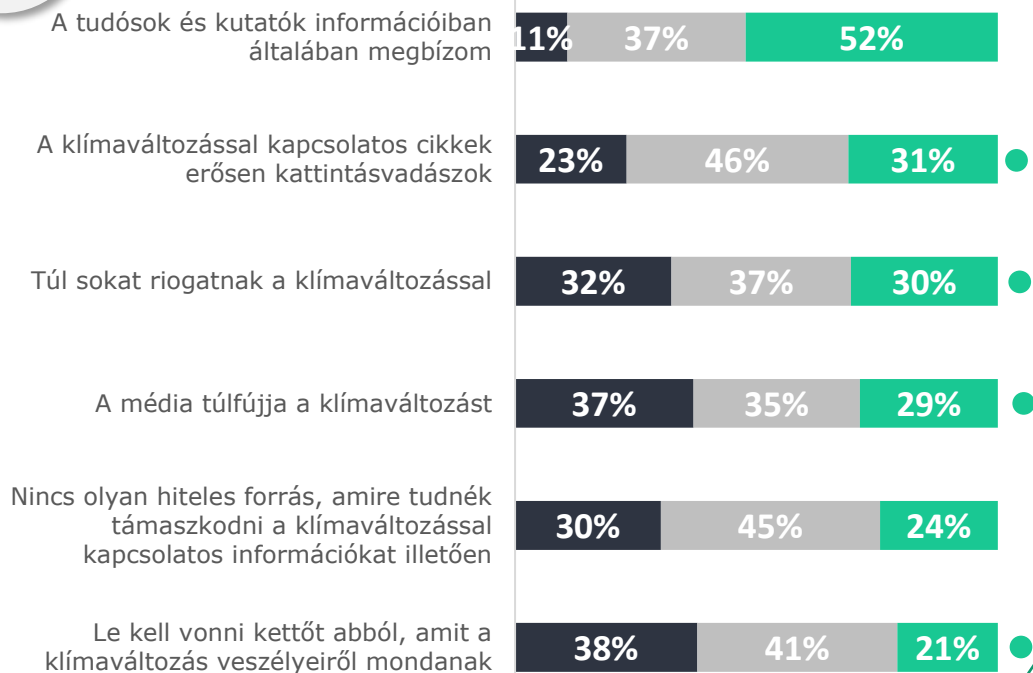

HIR3. Mennyire tartod hitelesnek, megbízhatónak az alábbiakat, ha a klímaváltozással kapcsolatos hírekre, tartalmakra gondolsz? Bázis: 16-75 éves lakosság, akik találkoznak klímaváltozással kapcsolatos tartalommal az adott médiumban

A LAKOSSÁG TÖBBSÉGE MEGBÍZIK A TUDOMÁNYOS INFORMÁCIÓKBAN, DE A BIZALOM NEM ELSŐPRŐ

HITELESSÉGÉRZET ÉS KÉTELYEK

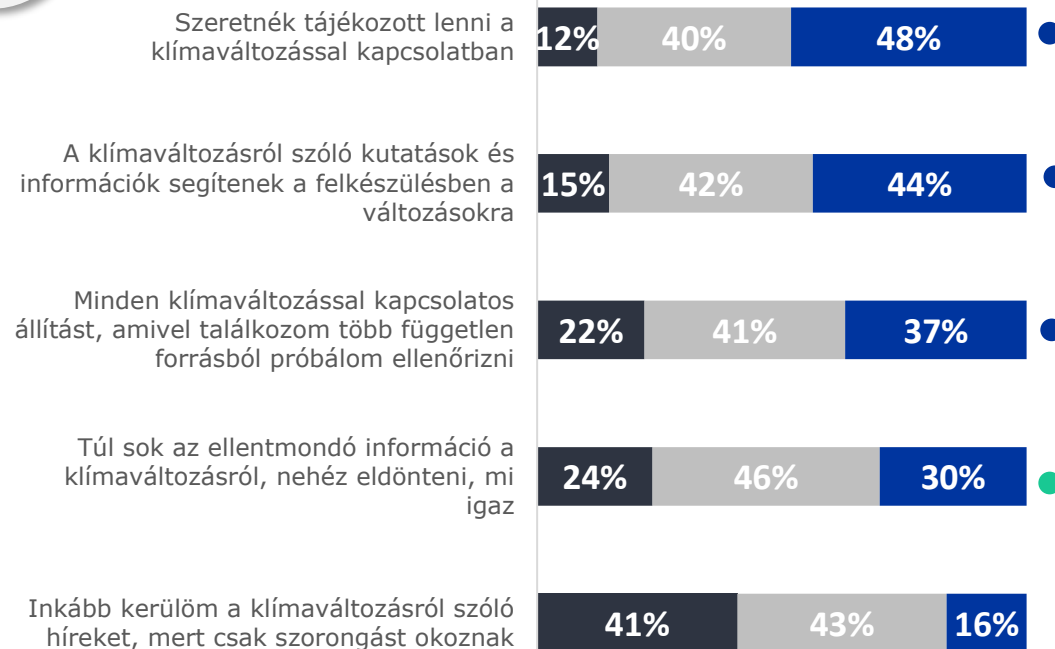

Magasabb egyetértés értékek azok körében...

... akik nem érzik súlyosnak a klímaváltozást

... akik súlyosnak érzik a klímaváltozást

INFORMÁCIÓKEZELÉS ÉS BEVONÓDÁS

■ Nem ért egyet

(5 fokú skálán mért 1-2-es értékek)

■ Semleges

(5 fokú skálán mért 3-as értékek)

■ Egyetért

(5 fokú skálán mért 4-5-ös értékek)

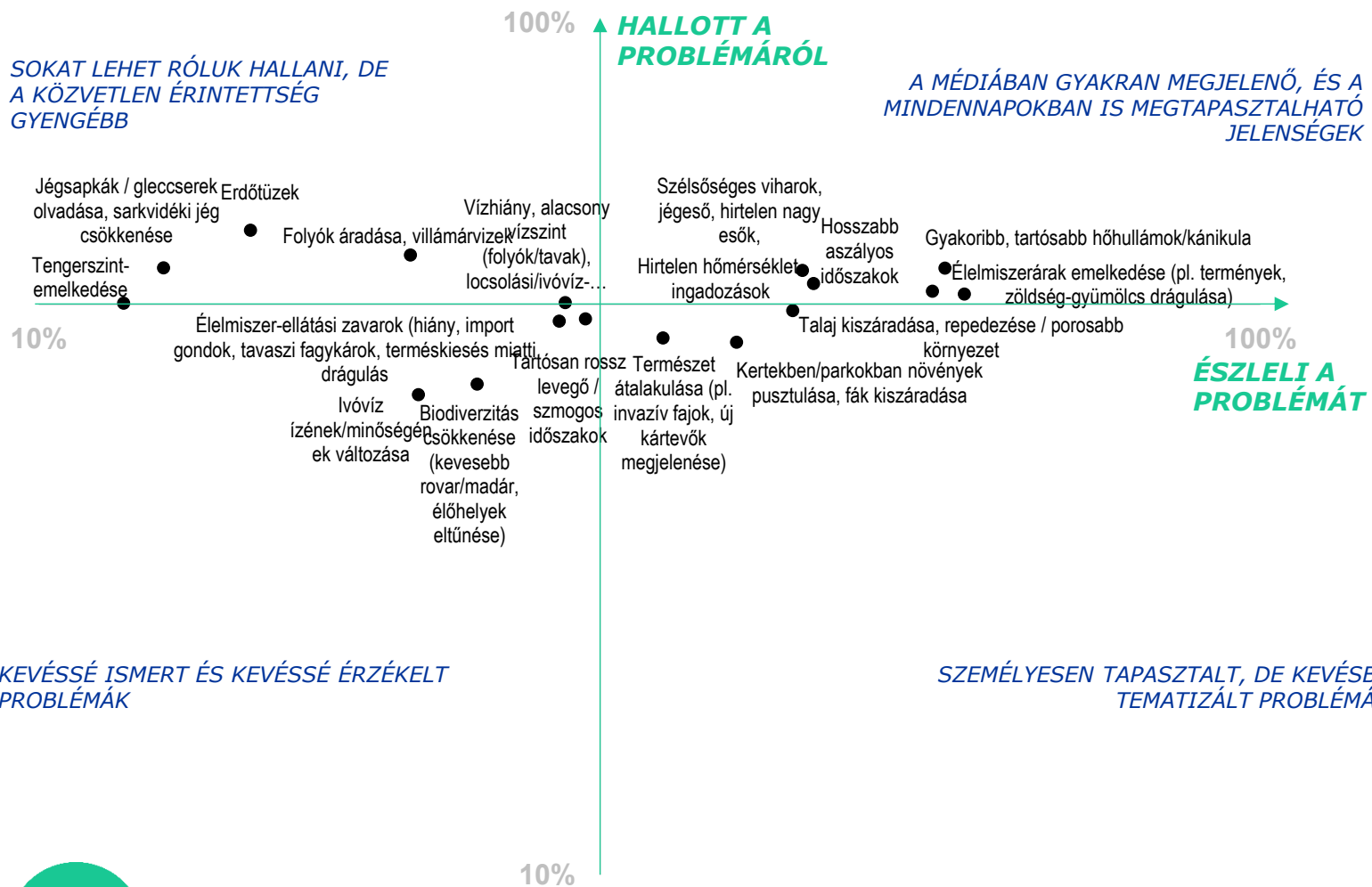

HIR4. Mennyire értesz egyet az alábbi állításokkal?
Bázis: 16-75 éves lakosság, n=1500

NEM MINDEN ISMERT PROBLÉMA ÉRZŐDIK KÖZELINEK

SOKAT LEHET RÓLUK HALLANI, DE A KÖZVETLEN ÉRINTETTSÉG GYENGÉBB

A MÉDIÁBAN GYAKRAN MEGJELENŐ, ÉS A MINDENNAPOKBAN IS MEGTAPASZTALHATÓ JELENSÉGEK

KEVÉSSÉ ISMERT ÉS KEVÉSSÉ ÉRZÉKELT PROBLÉMÁK

SZEMÉLYESEN TAPASZTALT, DE KEVÉSBÉ TEMATIZÁLT PROBLÉMÁK

HIR5. Az alábbi jelenségekről mennyire mondanád, hogy a saját környezetben/életedben is találkozol velük, illetve mennyire inkább csak a hírekből ismered őket?
Bázis: 16-75 éves lakosság, n=1500

"Nyitott vagyok rá, de magamat nem sokkolom"

A klímaváltozással kapcsolatos információfogyasztás alapvetően passzív jellegű. A kvalitatív kutatásban résztvevők többsége nem keres célzottan ilyen tartalmakat, inkább általános hírportálokon, közösségi médiában vagy televízión keresztül találkoznak a témával.

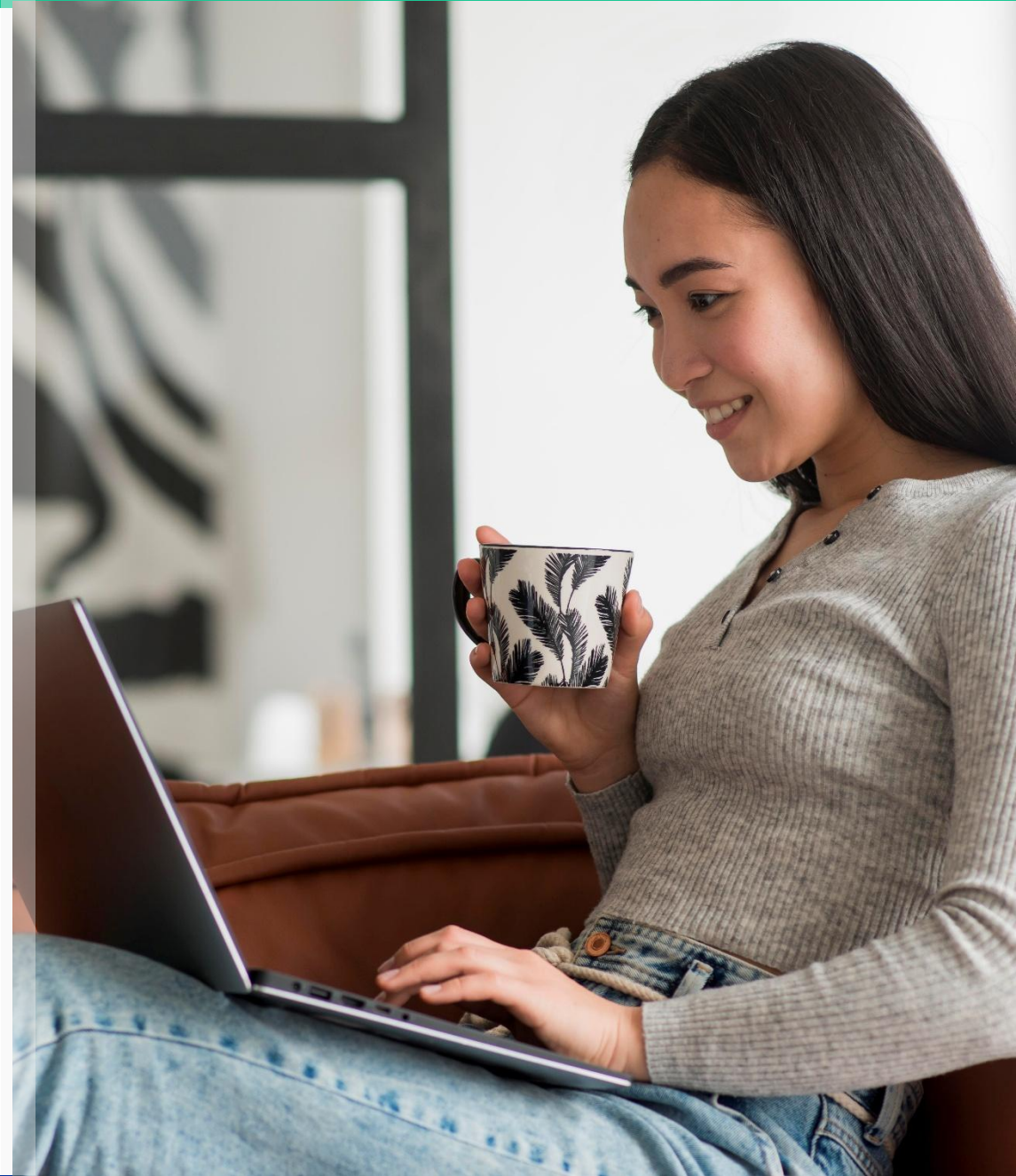
Amennyiben mégis megjelenik aktív érdeklődés, az jellemzően intézményekhez, szervezetekhez vagy nagyobb, ismert oldalakhoz kötődik, nem pedig konkrét személyekhez/véleményformálókhoz.

Az információkerülés mögött egyértelműen kirajzolódik egy érzelmi önvédelem is. Többen megfogalmazzák, hogy a mindennapi hírfogyasztás önmagában is terhelt – háború, gazdasági bizonytalanság, társadalmi problémák –, így nem szeretnék magukat további, sokkoló tartalmakkal terhelni. A klímaváltozással kapcsolatos hírek gyakran apokaliptikus, fenyegető keretezése hozzájárul ahhoz, hogy a téma tudatos követése elmarad.

Ugyanakkor nem az érdeklődés hiánya, hanem a megfelelő formátum hiánya érzékelhető. **A résztvevők szerint nagyobb igény lenne:**

- **Közérthető, egyszerűen magyarázó tartalmakra**
- **Gyakorlati, hétköznapi megoldásokat bemutató edukatív anyagokra**
- **Olyan kommunikációra, amely nem kizárólag problémát mutat, hanem cselekvési lehetőséget is**

Többen említették, hogy nem az eleve tudatos réteget kellene tovább informálni, hanem a „hétköznapi”, kevésbé bevonott embereket kellene elérni olyan módon, amely nem sokkol, hanem bevon és érthetővé tesz.

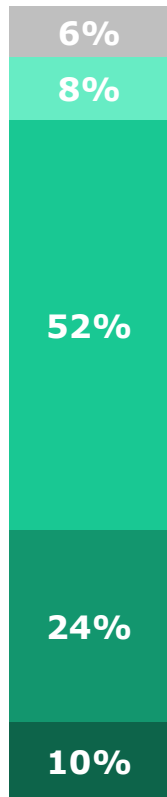
KLÍMAVÁLTOZÁS KEZELÉSE, FELELŐSSÉGÉRZET

A LAKOSSÁG HARMADA OPTIMISTA, A TÖBBSÉG A VÁLTOZÁST A NAGYOBB SZEREPLŐKTŐL VÁRJA

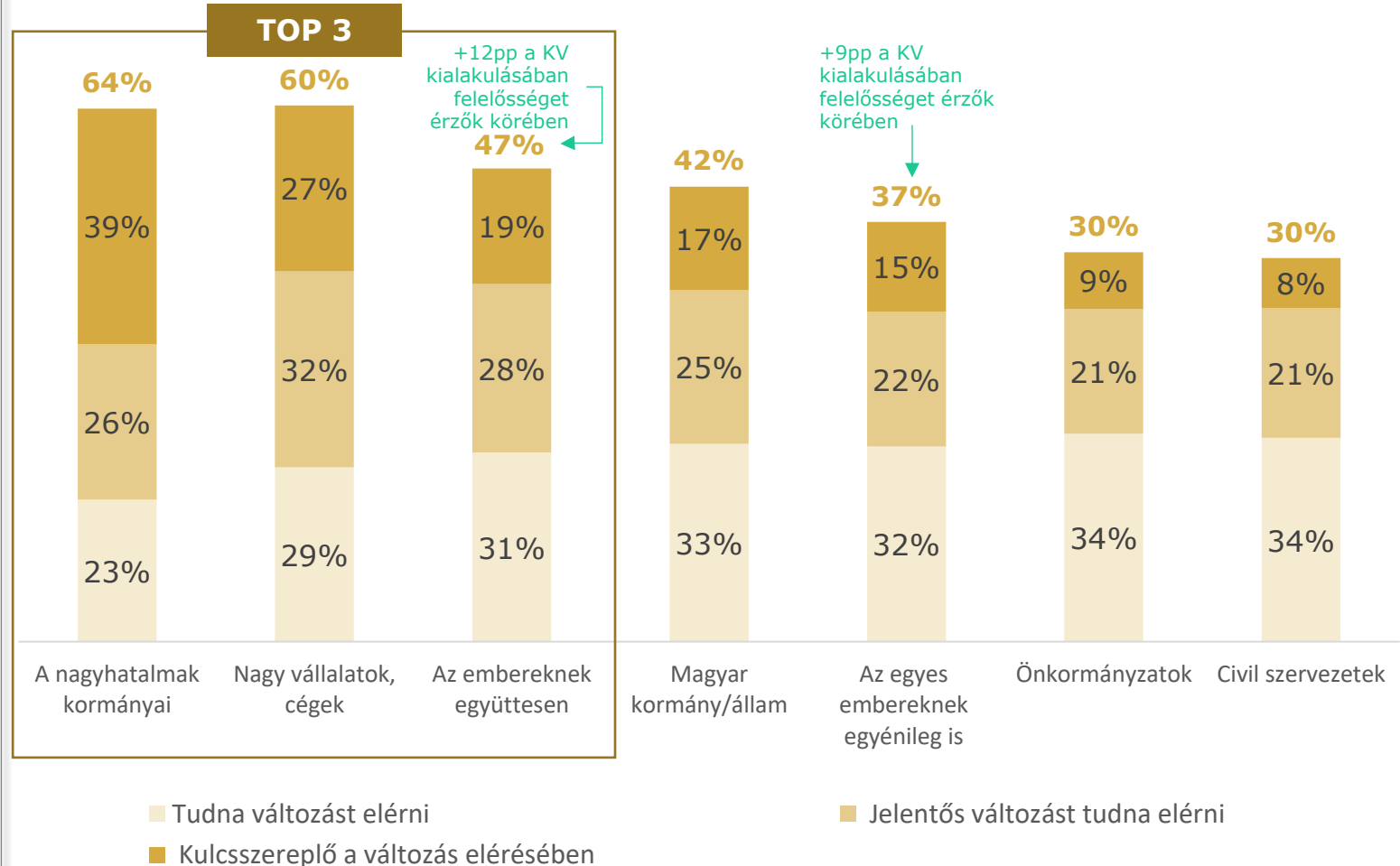
MILYEN MÉRTÉKBEN LEHET KEZELNI A KLÍMAVÁLTOZÁST?

- Nem tartom valós problémának a klímaváltozást
- A klímaváltozással kapcsolatban már nem tehetünk érdemi lépéseket
- A klímaváltozás folyamata már legfeljebb csak lassítható, de az általa okozott károkat lehet enyhíteni
- A folyamat megállítható/elérhető, hogy ne romoljon tovább a helyzet
- A klímaváltozás folyamata megállítható és hosszabb távon vissza is fordítható

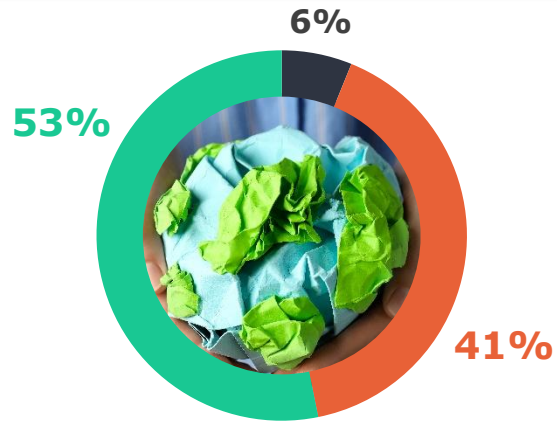
34% szerint megállítható

KINEK MEKKORA HATÓKÖRE A VÁLTOZTATÁSRA?

A KLÍMÁVAL KAPCSOLATOS FELELŐSSÉGÉRZET A TÖBBSÉGBEN MEGVAN, DE A LAKOSSÁG NAGY RÉSZE INKÁBB ALKALOMSZERŰEN, MINT RENDSZERSZERŰEN TESZ LÉPÉSEKET

MILYENNEK ÉRZED A SAJÁT SZEREPEDET/FELELŐSSÉGEDET A KLÍMAVÁLTOZÁS KIALAKULÁSÁBAN?

- Szerintem nincs mit kezelni, a klímaváltozás nem valós probléma
- A klímaváltozás valós probléma, de én személy szerint SEMEKKORA felelősséget nem érzek abban, ahogyan a helyzet alakul(t)
- (Részben) úgy érzem, hogy személyes cselekedeteimmel és fogyasztói döntéseimmel én is részese vagyok a probléma kialakulásának

MENNYIRE ÉRZED ÚGY, HOGY SZEMÉLYES FELELŐSSÉGED VAN VAGY LEHET A KLÍMAVÁLTOZÁS MÉRSÉKLÉSÉBEN (A KIBOCSÁTÁSOK CSÖKKENTÉSÉBEN) VAGY A KLÍMAVÁLTOZÁS HATÁSAINAK ENYHÍTÉSÉBEN?

■ Szerintem nincs mit kezelni, a klímaváltozás nem valós probléma

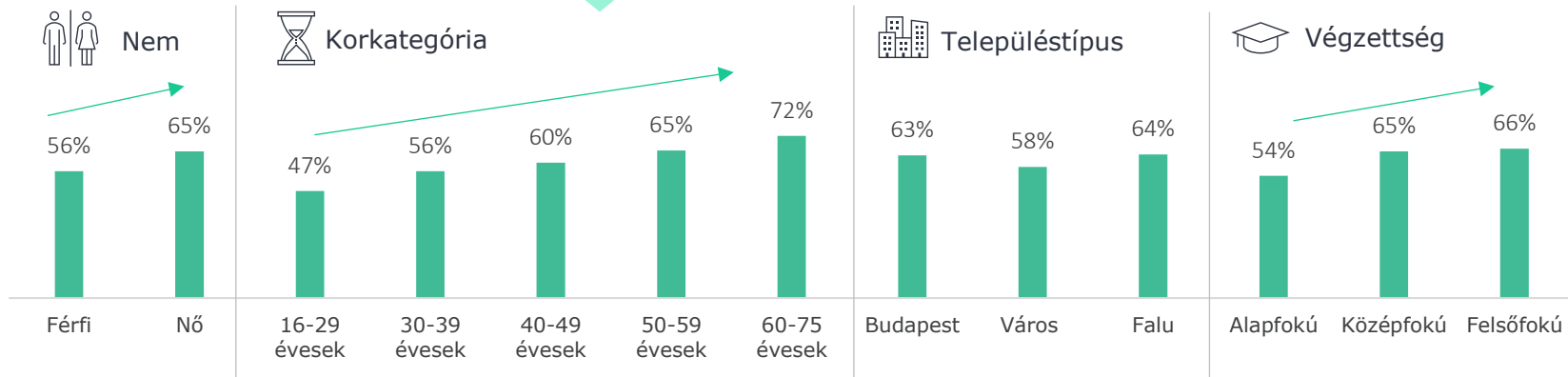
■ Van bizonyos mértékű személyes felelősségem, és időnként teszek is kisebb/alkalmi lépéseket, de ezek nem képeznek rendszeres, tudatos részt a mindennapjaimban

■ Valós problémának tartom, de nem érzem úgy, hogy személyes felelősségem lenne bármit tenni. Úgy gondolom, elsősorban mások (kormányok, vállalatok stb.) feladata a klímaváltozás mérséklése és a hatások kezelése

■ Fontosnak érzem a saját szerepemet, és igyekszem rendszeresen, tudatosan tenni akár a kibocsátásaim csökkentése, akár a klímaváltozás hatásainak enyhítése érdekében

61% felelősséget érez a klímaváltozás mérséklésében
+24pp azok körében, akik úgy érzik, ők is részesei a probléma kialakulásának

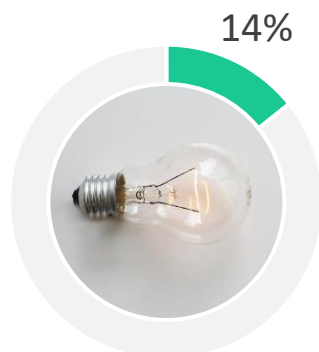

A LEGTÖBBEN A SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉST TUDJÁK (CSAK) MEGNEVEZNI, AMIT A KLÍMAVÁLTOZÁSA HATÁSAI MIATT SAJÁT MINENNAPJAIKBA BEÉPÍTVE TESZNEK

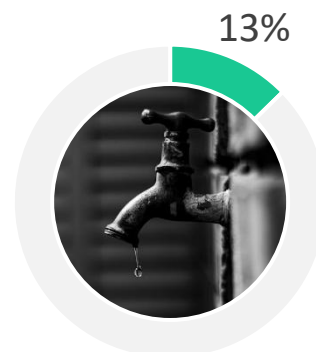
MIKET EMLÍTETTEK, AMIKET A KLÍMAVÁLTOZÁS HATÁSAIT FIGYELMBE VÉVE TESZNEK? – *spontán válaszok, top3 említés*

Környezetbarát hulladékkezelés

Energiatakarékosság

Víztaakarékosság

44% semmilyen tevékenységet nem nevezett meg

A KÖRNYEZETTUDATOSSÁG A KÉNYELMI ZÓNÁN BELÜL MŰKÖDIK

A kvalitatív eredmények alapján kevés olyan résztvevő van, aki egy-egy tevékenységet kizárólag a klímaváltozás miatt alakít ki. A környezettudatosnak tekinthető döntések mögött jellemzően többféle motiváció áll egyszerre: praktikum, megszokás, anyagi racionalitás. A klíma szempont sokszor jelen van, de ritkán elsődleges mozgatórugó.

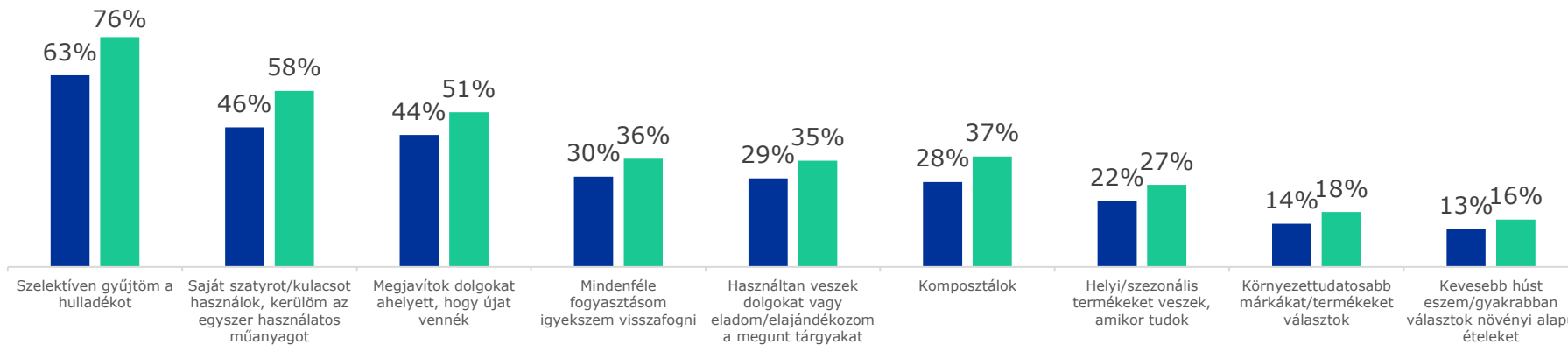
Az energiatakarékosság jó példa erre a kettősségre. Az áramfogyasztás csökkentése egyszerre értelmeződik környezeti felelősségként és rezsisztratégiaként – a spórolás legalább annyira pénzügyi döntés, mint klímavédelmi állásfoglalás. Hasonló dinamika figyelhető meg a vásárlási szokásokban is. A saját szatyor használata például akkor vált általánossá, amikor a műanyag zacskók fizetőssé váltak, a szabályozási és anyagi ösztönző erősebb hatású volt, mint az önálló környezeti megfontolás.

Többen említették, hogy kevesebbet vásárolnak, nem dobnak ki használható tárgyakat, cserélnek, garázsvásárt tartanak vagy használt termékeket vesznek. Ezek a gyakorlatok fenntartható irányba mutatnak, ugyanakkor sok esetben tudatos költségoptimalizálás, takarékoság is áll mögöttük, nem kizárólag klímatudatosság.

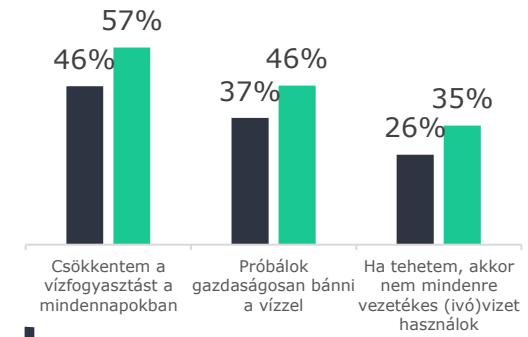
Összességében a viselkedés inkább feltételesen „zöld”. Az emberek nyitottak a környezetbarát döntésekre, amennyiben azok nem járnak jelentős kényelmetlenséggel, lemondással vagy többletköltséggel. A klímaváltozás ritkán önálló, elsődleges motiváció; inkább megerősítő érv egy amúgy is praktikus vagy gazdaságos döntés mellett. A határ ott húzódik, ahol a személyes komfort, a megszokott életmód vagy az anyagi érdek sérülne – ezen a ponton a klímaszempont többnyire háttérbe szorul.

A „KÖNNYEN BEÉPÍTHETŐ” TEVÉKENYSÉGEK SZÉLESEBB KÖRBE ELTERJEDTEK - a személyes felelősségérzet minden területen növeli az aktivitást

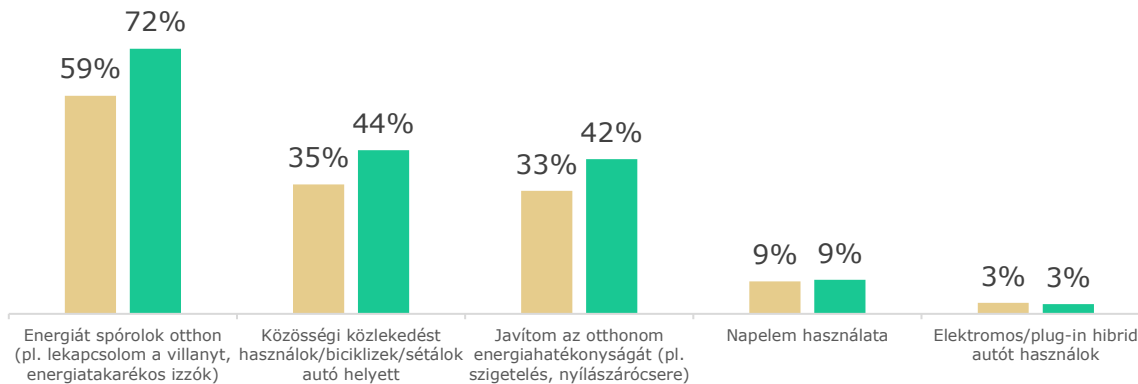
Fogyasztás és hulladék

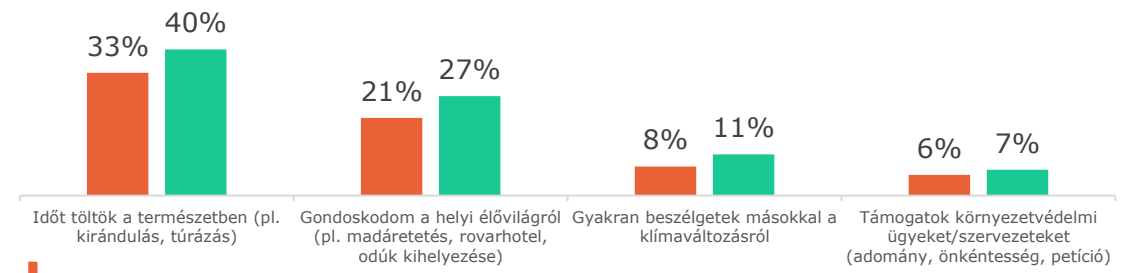
Víz és erőforrás-használat

Energiahasználat és karbonlábnyom csökkentés

Társadalmi/aktív szerepvállalás

■ Teljes bázis ■ Akik személyes felelősséget éreznek a klímaváltozás kezelésében

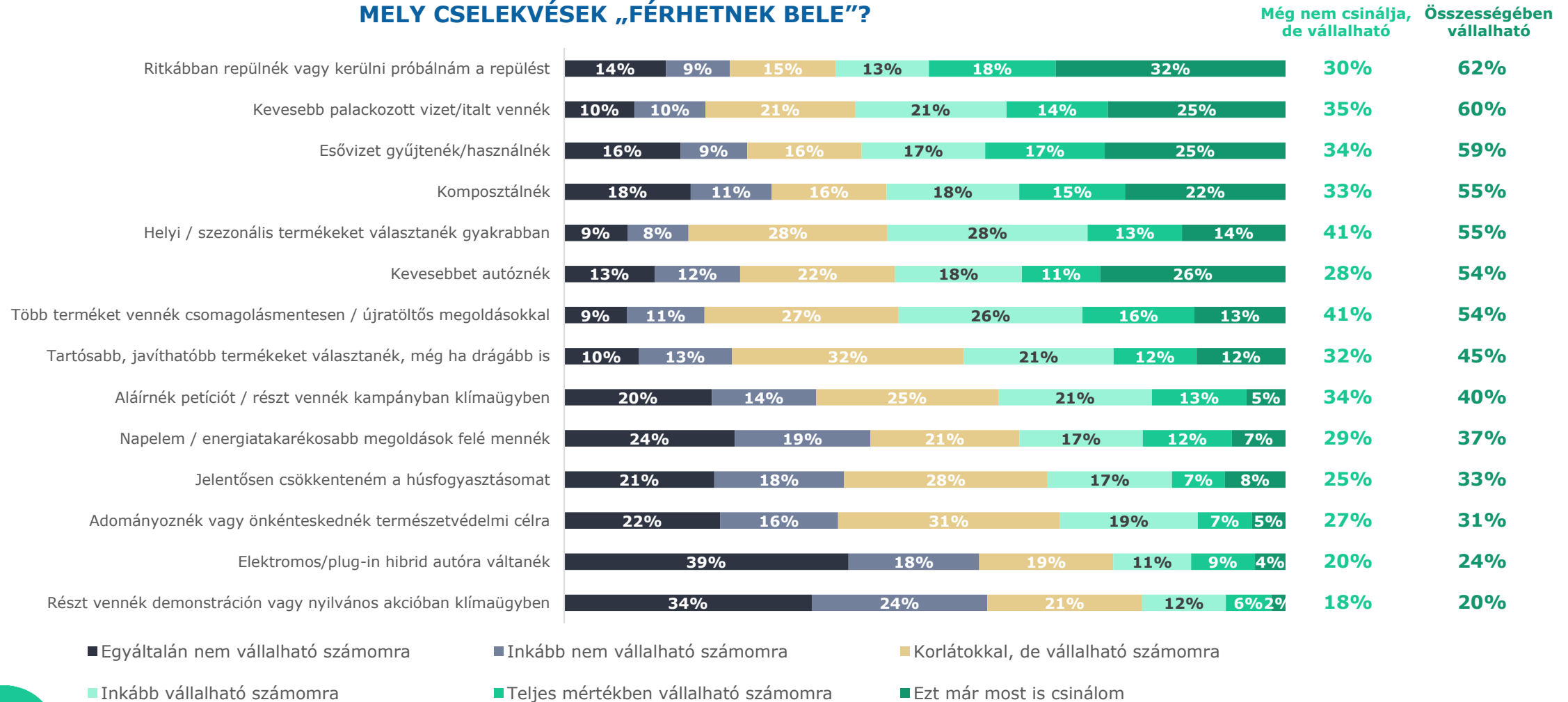
FEL4B. Az alábbiak közül mely tevékenységek jellemzőek rád? Bázis: 16-75 éves lakosság, n=1500

Az alábbiak közül mely tevékenységek jellemzőek rád?

A TEVÉKENYSÉGEK KÖZÜL LEGTÖBBEN AZ AUTÓZÁS ÉS A REPÜLÉS VISSZAFOGÁSÁT JELÖLTÉK MEG, MINT AMIT MÁR MOST IS VÉGEZNEK – itt azonban anyagi indokok is szerepet játszhatnak, nem feltétlen a klímaaktivizmus

MELY CSELEKVÉSEK „FÉRHETNEK BELE”?

FEL6B. Jelenlegi élethelyzetedben az alábbiak közül mi az, amit hajlandó lennél vállalni/változtatni és ami az, amit nem? Bázis: 16-75 éves lakosság, akik végzik az adott tevékenységet

A TÖBBSÉG SZERINT SZABÁLYOZÁS NÉLKÜL NEM LESZ ÉRDEMI VÁLTOZÁS - az egyéni cselekvés is fontos, de sokan úgy érzik, a nagy szereplők nélkül erőfeszítéseik korlátozottak

■ 1 - Egyáltalán nem értek egyet   ■ 2 - Inkább nem értek egyet   ■ 3 - Egyet is értek és nem is
 ■ 4 - Inkább egyetértek   ■ 5 - Teljes mértékben egyetértek

A KLÍMAVÁLTOZÁS KEZELÉSÉBEN...

Felelősséget nem érzők   Felelősséget érzők

TOP 2

	1	2	3	4	5	TOP 2	Felelősséget nem érzők	Felelősséget érzők
Szabályozások nélkül nem lesz érdemi változás a klímaváltozás tekintetében	5%	4%	30%	34%	27%	61%	51%	72%
Az egyéni lépések is számítanak, mert sok ember együtt nagy hatást érhet el	4%	6%	31%	36%	23%	58%	41%	72%
Ha a "nagy szereplők" nem lépnek, az egyéni erőfeszítések önmagukban kevesek	4%	8%	30%	29%	27%	57%	49%	64%
A klímavédelem terhei gyakran igazságtalanul a hétköznapi emberekre hárulnak	5%	8%	39%	29%	19%	48%	43%	52%
A környezetbarát megoldások túl drágák vagy túl körülményesek	6%	10%	44%	26%	14%	40%	48%	36%
Hiába teszünk itthon bármit a klímaváltozás ellen, a világ többi része miatt úgysem számít	9%	15%	42%	21%	13%	34%	42%	30%
Ha a környezetben mások is tennének a klímaváltozás ellen, akkor én is könnyebben változtatnék	10%	14%	43%	25%	9%	34%	28%	40%
A technológiai fejlődés önmagában megoldja a klímaváltozás problémáját, nincs szükség nagy beavatkozásokra	29%	26%	31%	9%	4%	13%	20%	10%

KÖRNYEZET- /KLÍMAVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS SZERVEZETEK

A WWF PERCEPCIÓJA A HITELESSÉG, SZAKÉRTELEM ÉS JÓ SZÁNDÉK ATTRIBÚTUMAI KÖRÉ SZERVEZŐDIK

JÓ SZÁNDÉKÚ, JÓ PÉLDÁT MUTAT

WWF
Tényleges változást ér el

Hiteles, megbízható
Szimpatikus
Átlátható a működése
Szakértői/hozzaértő
Jó példát mutat
Jó szándékú

Látható/aktív a médiában

Anyagi érdek vezérli

Nem világos mivel foglalkozik

Túl érzelmes

GREENPEACE

Pánikkeltő

Nem megbízható

Lehangoló, túl negatív

Radikális

Provokatív

Helyi problémákra figyel

HITELES, ÁTLÁTHATÓ

NEM VILÁGOS MIVEL FOGLALKOZIK, NEM MEGBÍZHATÓ

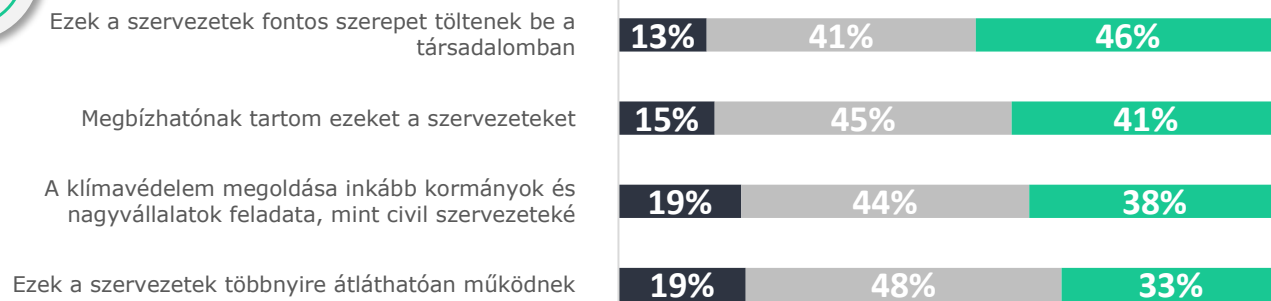
RADIKÁLIS, PROVOKATÍV

Módszer: a térkép az úgynevezett **korrespondencia analízis** módszerével készült, amelynek lényege, hogy a statisztikai program kapcsolatokat, mintázatokat keres az adatok között és ezeket „csoportosítja”. Az adott szervezethez kapcsolt értékeket önmagukban is értékeli, de emellett a többi szervezethez is viszonyítja azt.

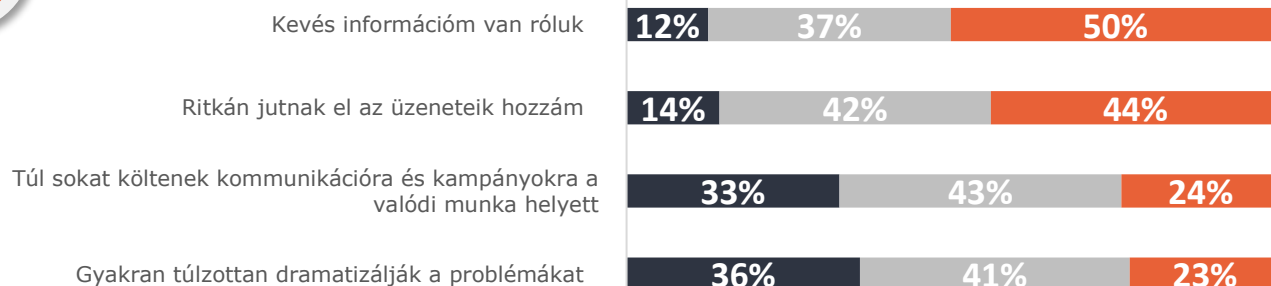
HIÁBA GONDOLJÁK FONTOSNAK ÉS MEGBÍZHATÓNAK EZEKET A SZERVEZETEKET, RITKÁN ÉS KEVESEET HALLANAK RÓLUK

SZEREPÜK, FELELŐSSÉGÜK A TÁRSADALOMBAN

LÁTHATÓSÁG, KOMMUNIKÁCIÓ

Nem ért egyet
(5 fokú skálán mért 1-2-es értékek)

Semleges
(5 fokú skálán mért 3-as értékek)

Egyetért
(5 fokú skálán mért 4-5-ös értékek)

A JEGESMEDVE ISMERT, A HELYI EREDMÉNY NEM

A kvalitatív eredmények alapján a klímavédelemmel foglalkozó szervezetekkel kapcsolatban alapvetően nem elutasítás, hanem információhiány és távolság érzékelhető. A résztvevők nehezen tudják megfogalmazni, hogy ezek a szervezetek pontosan mivel foglalkoznak, milyen konkrét projekteket valósítanak meg és milyen kézzelfogható eredményeket érnek el. A működés struktúrája, az akciók hatása és az adományok felhasználása kevésbé átlátható számukra.

A szervezetekkel kapcsolatos távolságérzetet tovább erősíti, hogy a résztvevők elsősorban globális, „távoli” klímanarratívák szereplőiként gondolnak rájuk, nem pedig olyan szereplőkként, akik a saját környezetükben is jelen vannak. Emiatt sokkal kevésbé él a fejekben az a kép, hogy ezek a szervezetek Magyarországon is kézzelfogható, helyi szinten is követhető, a mindennapi tapasztalatokhoz kapcsolható tevékenységeket végeznének. Többen bizonytalanok abban is, hogy van-e erős magyarországi jelenlétük, vagy hogy a munkájuk „hol ér le” a helyi valóságba. Mivel a szervezetek ritkán jönnek szembe a résztvevők hétköznapijaiban, kevés olyan kapaszkodó keletkezik, ami összekötné őket a saját környezetben tapasztalt problémákkal – például vízhiánnyal, hőhullámokkal, termés kieséssel.

Ez a távolság azért kritikus, mert a bizalom és a támogatási hajlandóság szempontjából a résztvevők kifejezetten igénylik a kézzelfogható bizonyítékokat: konkrét projekteket, látható eredményeket, világos visszajelzést arról, hogy „mi lett belőle”. Az adományozással kapcsolatos gondolkodásban is ugyanez a logika jelenik meg: a pénzbeli támogatásnál felmerül a félelem, hogy az „elfolyhat”, míg a tárgyi adomány azért vonzóbb, mert jobban követhető, mi történik vele. Ugyanez az elvárás vetül rá a szervezetek megítélésére is: a hitelességet és a kötődést az erősíti, ha a tevékenység nem csak globális narratívákban, hanem helyi, látható és érthetően kommunikált eredményekben is megjelenik.

KLÍMAATTITŰD ÉS SZEMÉLYES SZEREPVÁLLALÁS SZERINTI SZEGMENTÁCIÓ

HOGYAN ÉPÜLNEK FEL A SZEGMENSEK?

Ez a szegmentáció kifejezetten a klímaváltozáshoz való viszony mentén épült fel. Olyan változókat vettünk figyelembe, amelyek a klímaváltozás létének elfogadását, a probléma észlelt súlyosságát, a személyes felelősségérzetet, valamint a konkrét, mindennapi környezettudatos cselekvések szintjét mérik. A csoportok így a klímaügy iránti érzelmi bevonódás és személyes szerepvállalás mértéke alapján különülnek el.

KLÍMAVÁLTOZÁS ELFOGADOTTSÁGA

Az emberek szerint egyáltalán létezik-e klímaváltozás, és ha igen, azt inkább természeti folyamatokra, emberi tevékenységre vagy ezek kombinációjára vezetik-e vissza.

PROBLÉMAÉSZLELÉS MÉRTÉKE

A válaszadók mennyire érzékelik fenyegetőnek a klímaváltozást a világ egészére, Magyarországra, közvetlen környezetükre és saját életükre nézve.

SZEMÉLYES FELELŐSSÉG ÉS AKTIVITÁS

A válaszadók mennyire érzik saját felelősségüknek a klímaváltozás mérséklését, illetve mennyire jellemző rájuk a tudatos, rendszeres cselekvés.

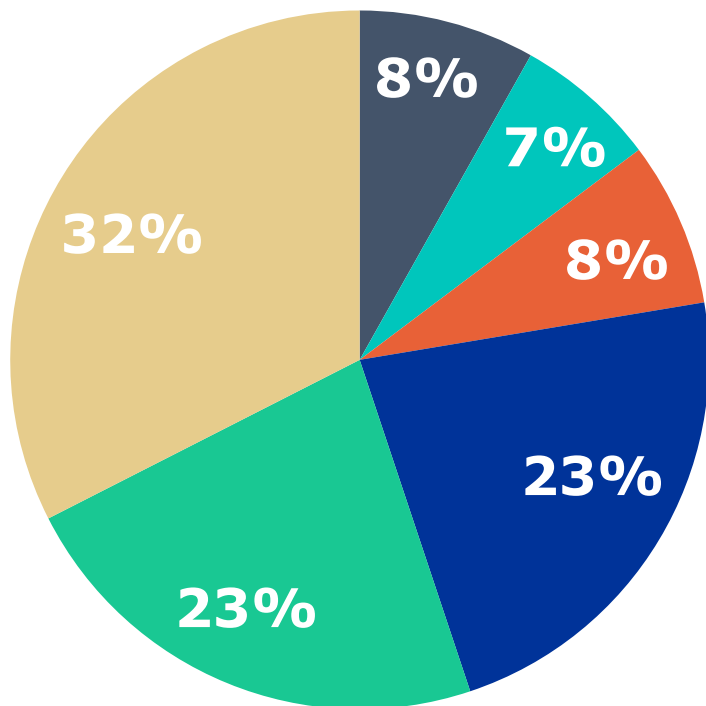

KÖRNYEZETTUDATOS CSELEKVÉSI SZINT

Ez a szempont a konkrét, mindennapi cselekvések számossága alapján mutatja meg, mennyire épül be a fenntarthatóság a válaszadók gyakorlatába.

A SZEGMENSEK

ARÁNY A TELJES MINTÁBAN

ELKÖTELEZETT KLÍMAAKTÍV

Tipikus attitűdállítások:

- Az egyéni lépések is számítanak, mert sok ember együtt nagy hatást érhet el
- Szeretnék tájékozott lenni a klímaváltozással kapcsolatban

RUTIN-CSELEKVŐ

Tipikus attitűdállítások:

- Ha a "nagy szereplők" nem lépnek, az egyéni erőfeszítések önmagukban kevesek
- Kevés információ van a civil szervezetekről

AGGÓDÓ, DE PASSZÍV

Tipikus attitűdállítások:

- Hiába teszünk itthon bármit a klímaváltozás ellen, a világ többi része miatt úgysem számít
- A környezetbarát megoldások túl drágák vagy túl körülményesek

MÉRSÉKELT/BILLEGŐ-KÖZÉP

Tipikus attitűdállítások:

- A klímaváltozás a jövő generációt fogja sújtani, minket kevésbé

MINIMALIZÁLÓ

Tipikus attitűdállítások:

- A Föld eddigi története során számos klímaváltozást ért meg
- A klímaváltozás számomra inkább távoli, mint mindennapi probléma

TAGADÓ/ELUTASÍTÓ

Tipikus attitűdállítások:

- Túl sokat riogatnak a klímaváltozással
- Gyakran túlzottan dramatizálják a problémákat
- A média túlfújja a klímaváltozást

MAGAS

Személyes
szerepvállalás

ALACSONY

PROBLÉMAÉSZLELÉSI MINTÁZATOK SZERINTI SZEGMENTÁCIÓ

HOGYAN ÉPÜLNEK FEL A SZEGMENSEK?

Ez a szegmentáció nem egy konkrét ügyre, hanem általános problémaérzékelési mintázatokra épül. Olyan változókat vettünk figyelembe, amelyek különböző típusú globális és társadalmi kihívások észlelt súlyosságát mérik. A csoportok így abban különböznek, hogy milyen típusú fenyegetéseket érzékelnek hangsúlyosnak, és hogyan strukturálják a világ problémáit.

A NÉGY SZEMPONT

TÁRSADALMI PROBLÉMÁK ÉSZLELÉSE

A válaszadók mennyire érzékelik súlyos kihívásnak a társadalmi feszültségeket, például a megélhetési nehézségeket, egyenlőtlenségeket, egészségügyi vagy oktatási problémákat

TERMÉSZETI ÉS KÖRNYEZETI KOCKÁZATOK

A válaszadók mennyire tartják fenyegetőnek a környezeti és természeti eredetű problémákat, például a klímaváltozást, természeti katasztrófákat vagy ökológiai károkat

GEPOLITIKAI ÉS BIZTONSÁGI FENYEGETÉSEK

Mennyire érzékelik kockázatosnak a globális politikai folyamatokat, háborús konfliktusokat, gazdasági instabilitást vagy nemzetközi bizonytalanságot

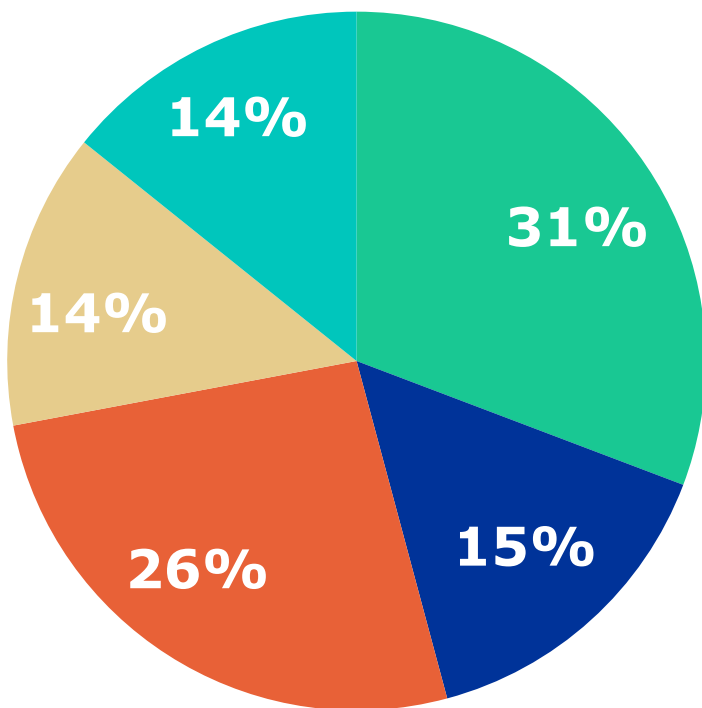

MESTERSÉGES INTELLIGENCIÁVAL KAPCSOLATOS AGGODALMAK

Mennyire tartanak a mesterséges intelligencia társadalmi hatásaitól

A SZEGMENSEK

ARÁNY A TELJES MINTÁBAN

GEOPOLITIKAI FÓKUSZÚAK

Ez a szegmens a geopolitikai fenyegetettséget mérő itemeken mutat magasabb értékeket. Számukra a háborúk, nemzetközi konfliktusok, migrációs és nukleáris kockázatok jelentenek elsődleges problémakeretet. A csoport a globális instabilitás és biztonsági bizonytalanság dimenziója mentén különül el a többi szegmenstől.

KÖRNYEZETI KOCKÁZAT-ÉSZLELŐK

A csoport a természeti problémák faktoron emelkedik ki. A klímaváltozás, vízhiány, természetpusztulás és ökológiai károk kiemelt súllyal jelennek meg náluk. Elkülönülésük alapja a környezeti és ökológiai fenyegetések erősebb észlelése.

MINDENTŐL FÉLŐ

Ez a szegmens több komponensen is magasabb értéket mutat, vagyis nem egyetlen problématerület dominál náluk. A társadalmi, geopolitikai és környezeti kockázatokat egyaránt súlyosnak érzékelik. Elkülönülésük alapja az általános, többdimenziós fenyegetettségérzés.

MI SZKEPTIKUSOK

Ez a szegmens elsősorban a mesterséges intelligenciával kapcsolatos kockázatokat érzékeli kiemelt problémaként. A többi problémakör – társadalmi, környezeti és geopolitikai fenyegetések – kevésbé hangsúlyos számukra, ezért világképükben a technológiai bizonytalanság és az MI társadalmi hatásai adják a fő fókuszot.

TÁRSADALMI FÓKUSZÚAK

Ez a szegmens a társadalmi problémák észlelése mentén emelkedik ki. A gazdasági bizonytalanság, megélhetési nehézségek, lakhatás, egyenlőtlenségek és oktatási kérdések meghatározóbbak számukra, mint a környezeti vagy geopolitikai kockázatok.